

ТӨСВИЙН ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХАРААТ БУС БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРХ ЗҮЙН ОРЧНЫ ТАЛААРХ ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ ТУРШЛАГА

(Харьцуулсан судалгаа)

*Д.Халиун, О.Нарантуяа,
Р.Нургүл, Ц.Элбэгзаяа*

АГУУЛГА

УДИРТГАЛ

Төсвийн хяналт, шинжилгээний албаны эрх зүйн байдлыг зохицуулж буй гадаадын зарим орны эрх зүйн орчин:

- Австрали
- Гүрж
- ИБУИНВУ
- БНСУ
- Швед
- Финланд

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

ХАВСРАЛТ

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

УДИРТГАЛ

Судалгааны хамрах хүрээ: Энэхүү асуудлыг төсвийн хяналт, шинжилгээний хараат бус байгууллага (ТХШХББ)⁶⁹ бүхий зарим орны эрх зүйн орчны хүрээнд судалсан болно.

Судалгааны үр дүнгийн тойм: Олон улсын валютын сангаас 2018 онд гаргасан статистик тоо мэдээнээс үзэхэд улс орнуудын ТХШХББ-ын тоо сүүлийн 10 жилд эрчимтэй нэмэгдэж, нийт 39 байгууллагаас гуравны хоёр нь 2007-2008 оны эдийн засгийн хямралаас хойш, тал хувь нь 2013 оноос хойш байгуулагдсан байна. Түүнчлэн Европын Зөвлөлөөс 2011 онд баталсан “Гишүүн орнуудын төсвийн тогтолцоонд тавигдах шаардлага” удирдамжид “Гишүүн орнууд шаардлагатай бол төсвийн дүрэмтэй нийцэж буй эсэхийг хянах, холбогдох байгууллагаас боловсруулсан төсвийн төсөөллийн бодитой, хэрэгжих боломжтой эсэхийг үнэлэх үндэсний хэмжээний “хараат бус байгууллагатай” байна” гэж заасантай холбоотойгоор тус бүс нутаг дахь ТХШХББ-ын тоо нэмэгдсэн ба өдгөө хоёрны гурав нь ЕХ-ны гишүүн орон байна. Үүнээс гадна хөгжиж буй орнуудад ТХШХББ байгуулах сонирхол нэмэгдэх хандлага ажиглагдаж байна. Тухайлбал, Чили, Перу, Бразил зэрэг улс 2014, 2015, 2016 онд төсвийн хяналт, шинжилгээний хараат бус байгууллагыг байгуулсан байна.

Судалгааны явцад парламентын дэргэдэх төсвийн хяналт, шинжилгээний хараат бус байгууллага бүхий Австрали, Гүрж, ИБУИНВУ, БНСУ, Швед, Финланд зэрэг 6 орны туршлага, эрх зүйн зохицуулалтыг дэлгэрүүлэн авч үзэв.

Мөн эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллага (ЭЗХАХБ)-ын гишүүн 35 орноос төсвийн хяналт, шинжилгээний хараат бус байгууллагатай 26 орны ТХШХББ-ын холбоотой мэдээллийг (ТХШХББ-г байгуулсан хүрээ, эрх зүйн үндэс, институциональ загвар, хууль тогтоох байгууллагатай харьцах хэлбэр, мэдээлэл солилцох урсгал, хараат бус байдал, удирдлага, нөөц (орон тоо, төсөв), эрх үүрэг, тайлан-бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ, хугацаа зэрэг) хавсралтаар оруулав. Хавсралт 1-7-оос үзнэ үү.

Судалгаанаас үзэхэд улс орон бүрт парламентад төсвийн болон эдийн засгийн холбогдолтой бодлого, шийдвэр гаргахад туслах үүрэгтэй хараат бус, мэргэшсэн судалгаа, шинжилгээний байгууллага (эсхүл алба) байгуулсан туршлага нь тухайн орны парламентын төлөвшил, мэргэшсэн судалгаа шинжилгээний байгууллагын дүгнэлт, судалгаа шинжилгээний материалыг шийдвэр гаргах үйл ажиллагаанд ашиглах эрэлт хэрэгцээ болон парламентыг шаардлагатай мэдээ, мэдээллээр хангах тогтолцооны онцлогоос хамааран өөр өөр бүтэц, хэлбэртэй байна гэж хэлж болохоор байна. Тухайлбал, Австралийн Холбооны улсын парламентад Төрийн хариуцлага, аудитын хамтарсан хороо (1951) болон Парламентын төсвийн алба (2011 он) үйлчилгээ үзүүлдэг бол Бүгд Найрамдах Гүрж улсын парламентад Гүржийн парламентын төсвийн алба (2018), ИБУИНВУ-ын парламентад Төсвийн хариуцлагын алба (2010), БНСУ-ын Үндэсний Ассамблейд түүний төсвийн алба (2003), Швед улсын парламентад Шведийн Төсвийн бодлогын зөвлөл (2007), Финланд улсын парламентад Үндэсний аудитын газрын Төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтэс зэрэг байгууллага, нэгжүүд үйлчилгээ үзүүлдэг байна.

⁶⁹ **Independent fiscal institutions in the EU** (IFIs) are defined as non-partisan public bodies, other than the central bank, government or parliament aimed at promoting sustainable public finances through various functions, including monitoring compliance with fiscal rules, production or endorsement of macroeconomic forecasts for the budget, and/or advising the government on fiscal policy matters. These institutions are primarily financed by public funds and are functionally independent vis-à-vis fiscal authorities. Courts of Auditors are included in this definition if their activities go beyond the accounting control and cover any of the tasks mentioned above. In the EU, the recently enhanced EU fiscal governance framework (through the Council Directive 2011/85 on requirements for national budgetary frameworks, the Fiscal Compact and the 'Two-Pack' Regulation 473/2013) broadened the role and formalised the tasks of national IFIs in an attempt to foster budgetary discipline and to increase national ownership of EU fiscal rules.

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/indicators-statistics/economic-databases/fiscal-governance-eu-member-states/independent-fiscal-institutions_en

СУДАЛГААНЫ ХЭСЭГ

ТӨСВИЙН АЛБАНЫ ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫГ ЗОХИЦУУЛЖ БУЙ ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

1. АВСТРАЛИ⁷⁰

Тус улс нь Үндсэн хуульт хаант засагтай парламентын холбооны улс. 1856 онд Өмнөд шинэ Уэльс, Викториа, Тасмани мужид, 1857 онд Өмнөд Австрали, 1860 онд Квинсленд, 1890 онд Хойд Австрали мужид анхны парламентууд тус тус байгуулагдсан.

1901 онд Австралийн колониуд нэгдэхэд Холбооны улсын парламентыг байгуулжээ. Холбооны улсын парламент нь хууль тогтоох дээд эрх мэдлийг хэрэгжүүлдэг бөгөөд хоёр танхимтай. Доод буюу Төлөөлөгчдийн танхим нь 3 жилийн хугацаатай сонгогдох 150 гишүүнтэй, Дээд танхим буюу Сенат нь 6 жилийн хугацаатай сонгогдох 76 гишүүнтэй. Хууль хэлэлцэн батлах эрх, үүргий хувьд хоёр танхим ижил боловч Сенат нь санхүүтэй холбогдолтой хууль, тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах эрхгүй.

Австралийн Хамтын Нөхөрлөлийн Улс нь засаг захиргааны хувьд 6 муж улс, 2 эх газар нутаг болон бусад жижиг арлаас бүрддэг. Муж улс бүр өөрийн Үндсэн хуультай бөгөөд тус бүрдээ хууль тогтоох, гүйцэтгэх, шүүх эрх мэдлийн байгууллагуудтай.

Төрийн хариуцлага, аудитын хамтарсан хороо:

Бүтэц: 1951 онд *Төрийн хариуцлага, аудитын хорооны тухай хуулийн* (1951 он) дагуу **Төрийн хариуцлага, аудитын хамтарсан хороо** (Joint Committee of Public Accounts and Audit – JCPAA) байгуулагдсан. Тус хорооны зарим эрх зүйн асуудлыг *Ерөнхий аудиторын тухай хуулиар* (1997 он) зохицуулна. Төлөөлөгчдийн танхимаас удирдана. 16 гишүүдийн бүрэлдэхүүнтэй, тэдний 6-г нь Сенатаас, 10-г нь Төлөөлөгчдийн танхимаас томилно.

Мөн Австралийн Хамтын нөхөрлөлийн 6 муж улс, 2 эх газар нь тус бүрдээ Төрийн хариуцлагын хороотой.

Чиг үүрэг: Дээр дурдсанаар Төрийн хариуцлагын хорооны үндсэн үүрэг нь төрийн байгууллагуудын санхүүгийн удирдлага, ялангуяа төсвийн гүйцэтгэлийг шинжлэн судлах замаар засгийн газрын хариуцлагыг нэмэгдүүлэх гэсэн гол зорилготой.

Австралийн Төрийн хариуцлага, аудитын хороо нь төсвийн хөрөнгийг хуулийн дагуу, үр ашигтай, бүтээмжтэй байгааг хянах үүрэгтэй. Тухайлбал:

- Төсвийн орлого, зарлагын тооцоог хянаж шалгах;
- Мужуудын захиргааны санхүүд шалгалт хийх;
- Парламентад танилцуулсан бүх аудитын тайланд шалгалт хийх;
- Парламентад танилцуулсан төсөвтэй холбоотой бүхий л асуудлуудыг хянаж шалгах;
- Хяналт, шалгалтын үр дүнг Парламентын хоёр танхимд танилцуулах;
- Парламентын сонирхсон асуудалд хариу өгөх;
- Парламентад зөвлөмж гаргах;
- Ерөнхий сайдын Ерөнхий аудитад санал болгосон нэр дэвшигчийг дэмжих, татгалзах бүрэн эрхтэй;
- Мужуудын захиргааны жилийн төсвийн удирдлага болгож байдаг үзэл баримтлалд Парламентын өмнөөс дэмжих эрхтэй.⁷¹

Мөн 2 жил тутамд Австралийн Татварын алба нь тус хорооны татвартай холбоотой асуулгад хариу өгдөг⁷².

⁷⁰ <http://www.oecd.org/gov/budgeting/Australia.pdf>

https://www.aph.gov.au/About_Parliament/House_of_Representatives/Powers_practice_and_procedure/00_-_Infosheets/Infosheet_4_-_Committees

https://www.parliament.gov.au/ZUSD/BUDGET/Towards_a_Common_Evaluation_Framework_xBudgeting_and_Public_Expenditures_Divisionx_OECDx.pdf

⁷¹ Уг эрхийг 1999 оноос олгосон.

Парламентын төсвийн алба (Parliamentary Budget Office):⁷³ 2011 онд батлагдсан “Парламентын Төсвийн албаны тухай хууль”-ийн хүрээн үүсгэн байгуулж, Парламентын төсвийн албаны анхны даргыг 2012 оны 7 дугаар сард томилсон. Төсөв нь 29.7 сая австрали доллар (4 жилээр 2014 оны байдлаар), орон тоо - 40.

Тус улсад сонгуулийн амлалтыг биелүүлэхтэй холбоотой төсвийн ил тод байдлыг хангах, хариуцлагыг нэмэгдүүлэх хүрээнд Парламентын төсвийн алба (ПТА) байгуулах асуудлыг 1980-аад оноос хойш хэлэлцэж ирсэн байна. Учир нь Засгийн газар болон сөрөг хүчний хувьд сонгуулийн амлалтаа биелүүлэхэд төсөв (Сангийн яам болон Төрийн сан)-өөс дэмжлэг авч амлалтуудаа санхүүжүүлэх боломжтой байдаг бол жижиг нам болон бие даагч гишүүдийн хувьд дээрх боломж дутмаг, мөн парламентад төсвийн болон эдийн засгийн бодлоготой холбоотой мэдээлэлд шинжилгээ хийх хараат бус байгууллагатай байх хэрэгцээ, шаардлага байна гэж үзсэнтэй холбоотой байна.

ПТА нь 2010 оны Холбооны улсын сонгуулийн үр дүнд байгуулагдсан цөөнхийн Засгийн газрын “Парламентын шинэтгэл”-ийн гэрээний үндсэн дээр байгуулагдсан ба ПТА-ны бүтэц, зохион байгуулалт, үзүүлэх үйлчилгээний цар хүрээг тогтоох үүднээс Парламентын Хамтарсан түр хороо байгуулсан байна. Хамтарсан түр хорооны бүрэлдэхүүнд парламентад суудал авсан намуудын Төлөөлөгчдийн танхимын болон Сенатын гишүүд, бие даагч гишүүд орсон байна. Ингэхдээ хамтарсан түр хороонд том болон жижиг намуудын удирдлага, бие даагч гишүүд, Сангийн яам, Парламентын Үйлчилгээний департамент, Төлөөлөгчдийн танхим болон Сенатын департамент, Шинэ Өмнөд Уэльсийн Парламентын Клеркууд болон олон улсын парламентын төсвийн албад болон олон нийтээс ирүүлсэн олон тооны саналуудыг судалж, 2011 оны 2 дугаар сард нээлттэй сонсгол явуулж, дүнг 3 дугаар сарын 23-ны өдөр танилцуулсан байна. Мөн оны 5 дугаар сард Засгийн газраас 4 жилийн хугацаанд хараат бус дарга (Parliamentary Budget Officer)-тай, бие даасан статустай Парламентын төсвийн албыг байгуулахад 24.9 сая австрали доллар олгохоо мэдэгдсэн байна. Үүний дараа Засгийн газар “Парламентын төсвийн албаны тухай” хуулийн төслийг 2011 оны 8 дугаар сарын 24-нд өргөн барьж, 2011 оны 11 дугаар сард Төлөөлөгчдийн танхим, Сенатаар хэлэлцэн баталж, 12 дугаар сард Хатан хаан ёсчлон, 2012 оны 2 дугаар сард хэвлэн нийтэлсэн байна.

Зураг 1. Австралийн Парламентын департментууд⁷⁴

Засгийн газар, Парламенттай харилцах

Парламентын төсвийн алба (ПТА) нь Парламентын 4 департментын нэг юм. Парламентын төсвийн албаны тухай хуулийн⁷⁵ Тус хуулийн 64А (2)-т заасны дагуу ПТА нь дарга болон түүнд дэмжлэг үзүүлэх парламентын үйлчилгээний албаны албан хаагчдаас бүрдэнэ. 64В-д зааснаар ПТА-ны зорилго нь энэхүү хэсэгт (хуульд) заасны дагуу Парламентад төсвийн мөчлөг, төсвийн бодлого боловсруулах үе шат бүхэнд хуулийн төслийн зардлын тооцоо хийх бие даасан, хараат бус дүн шинжилгээгээр хангахад оршино. Хуулийн 64Е-д зааснаар ПТА-ны дарга нь дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

⁷² Уг эрхийг 2007 оноос олгосон.

⁷³ https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Budget_Office/About_the_PBO

⁷⁴ Parliamentary Departments, https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments

⁷⁵ Parliamentary Service Amendment (Parliamentary Budget Officer) Act 2011, No. 170, 2011 <https://www.legislation.gov.au/Details/C2011A00170>

ПТА-ын бие даасан байдлыг хангах хуульд тус байгууллагын удирдлагыг томилох, огцруулах процедурыг тусгаж өгсөн байна. ПТА-ны даргыг Тэргүүлэгчид (Сенат болон Төлөөлөгчдийн танхимын дарга нар) гагцхүү Төрийн хариуцлага, аудитын хамтарсан хорооноос зөвшөөрөл олгосны дараа томилох (64X) ба 4 жилийн бүрэн эрхийн хугацаа дуусгавар болохоос өмнө хууль зөрчсөн, эсхүл бие, сэтгэцийн эрүүл мэндийн байдлаас үүрэгт ажлаа гүйцэтгэх боломжгүй гэж үзсэн бол гагцхүү хоёр танхимын (Төлөөлөгчдийн танхим болон Сенатын) гишүүдийн олонхын саналаар чөлөөлнө. Мөн Тэргүүлэгчид нь ПТА-ны даргыг чадамжгүй гэж үзсэн тохиолдолд дээрх журмын дагуу огцруулж болно.

Парламентаас төсвийн албанд тавих хяналтыг дараах хоёр гол хэлбэрээр хэрэгжүүлнэ. Үүнд: үйл ажиллагааны тайланг хянан, жилийн төсөв, төлөвлөгөөг батлах явдал юм. Хуульд заасны дагуу ПТА-ны санхүүгийн жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлахдаа ПТА-ны дарга нь ирэх жилийн үйл ажиллагааны тэргүүлэх чиглэлийг Төрийн хяналт, аудитын хамтарсан хороотой зөвшилцсөн тохиолдолд батална.

Парламентын Төсвийн албаны дарга нь Сенатын Ерөнхийлөгч болон Төлөөлөгчдийн танхимын Спикерт албаны үйл ажиллагаа болон менежменттэй холбоотой асуудлаараа тайлагнана. Нөгөө талаас Парламентын төсвийн албаны тухай хуульд албаны дарга нь чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ бие даасан эрх эдэлнэ гэж заасан байдаг.

2. БҮГД НАЙРАМДАХ ГҮРЖ УЛС

Гүржийн Парламентын Төсвийн албаны үйл ажиллагааг 2018 онд батлагдсан Гүржийн Парламентын Төсвийн албаны дүрмээр (*Charter of The Parliamentary Budget Office of Georgia*) зохицуулдаг. Энэхүү дүрмээр Гүржийн Парламентын төсвийн албаны бүтэц, зохион байгуулалт болон үүрэг, хариуцлагын талаар асуудлыг зохицуулна. Төсвийн алба нь Гүржийн Парламентын ажлын албаны бүтцэд хамаардаг. Төсвийн албаны шийдвэр, түүний хэрэгжилт нь аливаа улс төрийн нөлөөнөөс ангид, хараат бус, бие даасан байна. Төсвийн алба нь дараах бүрэн эрхийг эдэлнэ⁷⁶. Үүнд:

1. Санхүү, төсөв, макро эдийн засгийн асуудал, мөн төрийн санхүүгийн удирдлагын асуудалтай холбоотой дүн шинжилгээ болон судалгаа шинжилгээний мэдээллээр Парламентыг хангана.
2. Төсвийн алба нь:
 - улсын макро эдийн засгийн өсөлтийн жилийн төсөөллийг бэлтгэх, Засгийн газрын төсөөлөл, мөн түүний үндсэн үзүүлэлтүүд болон таамаглалыг үнэлэх;
 - макро эдийн засгийн төлөвлөлттэй уялдуулан төсвийн төсөлд дүн шинжилгээ хийх, мөн төсвийн төслийг хэлэлцэх явцад гарсан аливаа өөрчлөлттэй холбоотой саналд дүн шинжилгээ хийх, Гүрж болон автономит Абхаз улс, автономит Аджара улс, бусад мужуудын сар, хагас жил, жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэлд дүн шинжилгээ хийх;
 - батлагдсан төсвийн орлого, зарлагын аливаа өөрчлөлтийг судалж шинжлэх;
 - “Үндсэн мэдээлэл ба чиглэл”-д тодорхойлсон (*Basic Data and Directions*) санхүү төсөв болон мөнгөний бодлогын үндсэн чиглэл, дунд хугацааны стратегийг үнэлэх;
 - улсын өр төлбөрийн асуудал болон төсвийн алдагдал, илүүдэл, төлбөрийн тэнцлийн байдал, мөн татвар, мөнгө, гаалийн бодлогод дүн шинжилгээ хийх;
 - хуулийн төслийн үр дагавар болон түүний санхүү, эдийн засгийн үндэслэлд дүн шинжилгээ хийх;
 - улсын төсвөөс зээл авах, олгох тухай олон улсын гэрээ, хэлэлцээрүүдэд дүн шинжилгээ хийх;
 - санхүү, төсөв, макро эдийн засгийн асуудлууд, мөн төрийн санхүүгийн удирдлагын талаар эрх мэдлийн хүрээнд өөрийн санаачилгаар мэргэжлийн судалгаа хийх юм.

⁷⁶<http://pbo.parliament.ge/images/Charter%20for%20the%20Parliamentary%20Budget%20Office%20of%20Georgia.pdf> Парламентын Төсвийн албаны журам, 3 дугаар зүйл

3. Төсвийн алба нь Парламентын гишүүдийг, мөн хүсэлт гаргасны дагуу байнгын хороод болон ажилтнууд, Парламент дахь намын бүлгүүд, Парламентын ажлын албадыг судалгаа, шинжилгээ болон үнэлгээ дүгнэлтээр тогтмол хангана.
4. Төсвийн алба нь хуулийн төслийг боловсруулахаас өмнө болон боловсруулах явцад эрх мэдлийн хүрээнд өөрийн санаачилгаар, хэлэлцэх үеэр хүсэлт гаргаснаас хойш 4 долоо хоногийн дотор Парламентын гишүүдэд холбогдох зардлын тооцоог гаргаж өгнө. Уг хугацааг сунгах тохиолдолд хүсэлт гаргагч болон Төсвийн алба нь тохиролцсон байх ёстой.
5. Төсвийн алба нь төсөв, татвар, мөнгөний бодлого, мөн төрийн санхүүгийн удирдлагын бодлогыг тодорхойлох талаар зөвлөмж гаргахгүй.

Үйл ажиллагааны зарчим⁷⁷

- Төсвийн алба нь өөрийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхийн тулд Гүржийн Засгийн газар, яам, захиргаа, олон улсын болон бусад байгууллагын албан ёсны тоо баримт, статистик мэдээллийг ашиглана. Эдгээр байгууллагууд нь өөрт байгаа мэдээлэл, тоон үзүүлэлтийг Төсвийн албаны хүсэлтийн дагуу түргэн шуурхай, цаг алдалгүй, үнэ төлбөргүйгээр хүргэх үүрэгтэй.
- Төсвийн алба нь тайланд хийсэн дүн шинжилгээний үр дүн болон дүгнэлт, зөвлөх дүгнэлт, бодлогын хураангуйг танилцуулна, гэхдээ үүгээр хязгаарлагдахгүй. Төсвийн албанаас тогтмол гаргадаг бүтээгдэхүүнийг Парламентын бүх гишүүн авч хэрэглэх боломжийг хангана.
- Төсвийн албанаас гаргасан судалгаа шинжилгээний бүтээл нь олон нийтэд нээлттэй байх бөгөөд дэвшүүлж буй бүх төсөөлөл, таамаглал болон мэдээллийн эх сурвалж, тоон үзүүлэлтүүд ил тод байна. Үүнд Төсвийн албаны нууцын холбогдолтой мэдээ материал, тоо баримтууд, судалгаа шинжилгээний дүгнэлтүүд хамаарахгүй.
- Төсвийн алба нь тогтвортой, үр дүнтэй ажиллах, санхүү, төсөв, макро эдийн засгийн асуудлууд болон төрийн санхүүгийн удирдлагын талаарх судалгаа шинжилгээний ажлыг улам боловсронгуй болгох зорилгоор их дээд сургуулиуд, эдийн засгийн судалгааны хүрээлэн, олон улсын байгууллагуудтай хамтарч ажиллах, эрдэм шинжилгээний бага хурал, мэтгэлцээн, хэлэлцүүлэгт оролцох, олон улсын туршлага солилцох замаар идэвхтэй хамтын ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

Төсвийн албаны удирдлага⁷⁸

- Төсвийн албыг Төсвийн албаны дарга удирдах ба Төсвийн албаны Хяналтын зөвлөлийн өмнө хариуцлага хүлээнэ.
- Төсвийн албаны дарга нь албаны өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулж, ажилтнуудын сахилга хариуцлага, бүтээгдэхүүний чанар, агуулга, Төсвийн албыг төлөөлөх үүргийг Парламент болон бусад байгууллагын өмнө хариуцна.
- Төсвийн албаны даргыг Төсөв, санхүүгийн Байнгын хорооны даргын санал болгосноор Парламентын дарга 5 жилийн хугацаатай томилно. Төсвийн албаны даргын албан тушаалд онолын болон мэргэжлийн өндөр ур чадвар, мэдлэг туршлагатай хүнийг нэр дэвшүүлнэ.
- Төсвийн албаны даргыг эзгүйд албаны дэд дарга буюу Төсвийн Судалгаа шинжилгээний нэгжийн дарга түүнийг орлон ажиллана.

Төсвийн албаны ажилчид⁷⁹

- Төсвийн албаны ажилчид нь Парламентын ажлын албаны ажилтан, төрийн албан хаагч байна.

⁷⁷<http://pbo.parliament.ge/images/Charter%20for%20the%20Parliamentary%20Budget%20Office%20of%20Georgia.pdf> Парламентын Төсвийн албаны журам, 4 дүгээр зүйл

⁷⁸<http://pbo.parliament.ge/images/Charter%20for%20the%20Parliamentary%20Budget%20Office%20of%20Georgia.pdf> Парламентын Төсвийн албаны журам, 5 дугаар зүйл

⁷⁹<http://pbo.parliament.ge/images/Charter%20for%20the%20Parliamentary%20Budget%20Office%20of%20Georgia.pdf> Парламентын Төсвийн албаны журам, 6 дугаар зүйл

- Төсвийн албаны албан хаагчдыг Гүржийн Төрийн албаны хуулийн дагуу Төсвийн албаны даргын санал болгосноор Парламентын ажлын албаны даргын тушаалаар томилох болон чөлөөлнө.
- Төсвийн албаны албан хаагчид нь ажил үүргээ мэргэжлийн түвшинд, аливаа улс төрийн намын нөлөөгүйгээр Гүрж улсын Үндсэн хууль, Гүрж улсын бусад хууль тогтоомж, Парламентын тухай хууль эрх зүйн зохицуулалт, Парламентын албан хаагчийн дүрэм журмын дагуу хийж гүйцэтгэнэ.
- Төсвийн албаны албан хаагчдын ажил үүргийн хуваарийг энэ дүрмээр болон холбогдох ажлын байрны тодорхойлолтоор тодорхойлно.

Төсвийн албаны бүтэц, зохион байгуулалт⁸⁰:

Төсвийн албаны бүтэц, зохион байгуулалтыг Төсвийн албаны дүрэм болон орон тоо, бүтэц зохион байгуулах төлөвлөгөөнд тусгана. Төсвийн алба нь дараах бүтэцтэй байна. Үүнд:

- Төсвийн шинжилгээний нэгж;
- Макро эдийн засгийн шинжилгээ ба татварын бодлогын нэгж;
- Ханшийн үнэлгээ ба хуулийн дэмжлэг үзүүлэх нэгжтэй байна.

Төсвийн шинжилгээний нэгж нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Макро эдийн засгийн төлөвлөлттэй уялдуулан төсвийн төсөлд дүн шинжилгээ хийх, мөн төсвийн төслийг хэлэлцэх явцад гарсан аливаа өөрчлөлттэй холбоотой саналд дүн шинжилгээ хийх;
- Сар, хагас жил, бүтэн жилийн төсвийн гүйцэтгэлийн эцсийн үр дүнд дүн шинжилгээ хийх;
- Гүржийн Автономит Абхаз Улс, Автономит Аджара Улс болон бусад нутаг дэвсгэрийн нэгжийн төсвийн төлөвлөгөө болон гүйцэтгэлд дүн шинжилгээ хийх;
- Улсын төсвөөс нутаг дэвсгэрийн нэгжийн төсөвт хуваарилсан санхүүгийн тусламжийн зарцуулалтад дүн шинжилгээ хийх;
- Батлагдсан төсвийн орлого, зарлагын аливаа өөрчлөлтөд дүн шинжилгээ хийх;
- Төсвийн илүүдэл, алдагдал, өр төлбөрийн асуудалд дүн шинжилгээ хийх;
- Улсын төсөвт хийх нэмэлт өөрчлөлтөд дүн шинжилгээ хийх;
- “үндсэн мэдээлэл ба чиглэл”-д тодорхойлсон зардлууд болон дунд хугацааны стратегийг судалж шинжлэх;
- Улсын төсвийн мөнгийг зарцуулах эрх бүхий байгууллагуудын дунд хугацааны стратегийг судалж шинжлэх;
- Улсын төсөвт тусгасан хөтөлбөр, үйл ажиллагааны зорилго, тэдгээрийн үр дагавар, оновчтой эсэх, санхүүжилтийн хэмжээнд дүн шинжилгээ хийх;
- Төсөв боловсруулах, батлах болон төсвийн гүйцэтгэлтэй холбоотой хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох талаар санал гаргах;
- Төсвийн болон төрийн санхүүгийн удирдлагын асуудлаар эрх мэдлийн хүрээнд өөрийн санаачилгаар мэргэжлийн судалгаа шинжилгээ хийх;

Макро эдийн засгийн шинжилгээ ба татварын бодлогын нэгж нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Макро эдийн засгийг хөгжүүлэх жилийн төсөөллийг боловсруулах, Засгийн газрын төсөөлөл, түүний үндсэн үзүүлэлтүүд болон таамаглалыг үнэлэх;
- “Үндсэн Мэдээлэл болон Чиглэл”-д тодорхойлогдсон мөнгө болон төсөв санхүүгийн бодлогын үндсэн чиглэл, дунд хугацааны стратегийг үнэлэх;
- Төлбөрийн тэнцэл, мөнгө, татвар, гаалийн бодлогуудад дүн шинжилгээ хийх;
- Макро эдийн засгийн хөгжлийн үндсэн чиглэлд судалгаа шинжилгээ хийх (ДНБ, экспорт импорт, инфляц, мөнгөний бодлого гэх мэт);
- Төсвийн үндсэн үзүүлэлтүүд болон аливаа зөрүү, хэлбэлзлийн шалтгаан нь улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн чадавхаас хэр хамаарч буйг судалж шинжлэх;

⁸⁰<http://pbo.parliament.ge/images/Charter%20for%20the%20Parliamentary%20Budget%20Office%20of%20Georgia.pdf> Парламентын Төсвийн албаны журам, 7 дүгээр зүйл

- Эрх мэдлийн хүрээнд өөрийн санаачилгаар макро эдийн засгийн асуудлууд болон төрийн санхүүгийн удирдлагын чиглэлээр мэргэжлийн судалгаа шинжилгээ хийх юм.

Зардлын тооцоо, хууль эрх зүйн дэмжлэг үзүүлэх нэгж нь дараах ажил үүргийг гүйцэтгэнэ. Үүнд:

- Төсвийн хуулийн төслийн үр дагавар, түүний эдийн засгийн үндэслэлд дүн шинжилгээ хийх;
- Улсын төсвөөс зээл авах, олгох тухай олон улсын гэрээ, хэлэлцээрүүдэд дүн шинжилгээ хийх;
- Хуулийн төслийг боловсруулахаас өмнө болон боловсруулах явцад, мөн хэлэлцэх үеэр парламентын гишүүдийг холбогдох зардлын тооцоогоор хангах;
- Эрх мэдлийн хүрээнд өөрийн санаачилгаар төрийн санхүүгийн удирдлага болон хуулийн төслийн санхүүгийн үр дагаврын асуудлаар мэргэжлийн судалгаа шинжилгээ хийх зэрэг болно.

Төсвийн албанд хяналт тавих⁸¹

Төсвийн албаны үйл ажиллагаанд хяналт тавих үүрэгтэй Хяналтын зөвлөл ажиллах бөгөөд 5 гишүүнээс бүрдэнэ. Зөвлөлийг Парламентын дарга байгуулдаг, мөн тэргүүлдэг. Хяналтын зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд Парламентын дарга болон Төсөв, Санхүүгийн Байнгын хорооны дарга шууд орно. Бусад 3 гишүүнийг Парламентын дарга зөвшилцлийн үндсэн дээр Парламентын олонхын бүлгээс нэг, цөөнхийн бүлгээс нэг, бие даагч эсвэл олонх болон цөөнхийн бүлэгт багтаагүй аль нэг гишүүнийг томилно. Хэрэв Парламентад олонх эсвэл цөөнхийн бүлэг байхгүй бол 3 гишүүнийг Парламентын дарга зөвшилцсөний үндсэн дээр намын бүлгүүдээс болон бие даагчдаас томилно.

Хяналтын зөвлөлийг Парламентын дарга удирдах ба зөвлөлийн эрх мэдэл болон ажил үүргийн журмыг Парламентын дарга тодорхойлно. Хяналтын зөвлөл нь жилд 2-оос доошгүй удаа хуралдана. Хяналтын зөвлөлийн 2-оос доошгүй гишүүний санал болгосноор онцгой хурал зарлана.

Төсвийн албаны дарга нь жил бүр нэгдүгээр сарын сүүлчээр дараах байдлаар Хяналтын зөвлөлд ажлаа тайлагнана. Үүнд:

- Төсвийн албаны ажлын бүх хүрээг хамарсан ирэх 3 жилийн дунд хугацааны хөгжлийн стратегийн шинэчилсэн хувилбарыг танилцуулна.
- Тухайн жилийн ажлын төлөвлөгөө, үүнд төлөвлөгөөт төсөл хөтөлбөрүүд болон тэдгээрийн тайлагнах хугацааг тусгасан байна.
- Жилийн гүйцэтгэлийн тайлан. Үүнд Төсвийн албаны өмнөх жилийн ажлын төлөвлөгөөнд оруулсан төсөл хөтөлбөр, бүтээгдэхүүн болон жилийн ажлын төлөвлөгөөний биелэлт, мөн дунд хугацааны стратегийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд төлөвлөсөн арга хэмжээнүүдийн хэрэгжилт болон зорилтуудын биелэлтийг тусгана.
- Хяналтын зөвлөл нь Төсвийн албаны жилийн ажлын тайлангийн үр дүн, Парламентын ажилд оруулсан хувь нэмрийг харгалзан үзэж албаны үйл ажиллагааг үнэлж дүгнэнэ.

Хяналтын зөвлөл нь Төсвийн албаны тайлан, судалгаа шинжилгээтэй холбоотой тусгайлсан асуудлаар гадны мэргэжилтнүүдийн санал бодлыг сонсож болно. Төсвийн албаны жилийн гүйцэтгэлийн тайлан, жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, дунд хугацааны (3 жил) шинэчилсэн стратегийг хүлээн авснаас хойш 1 сарын дотор хэлэлцэнэ. Мөн Төсвийн албаны ажлын талаар албаны даргад зөвлөмж хүргүүлж болно.

Төсвийн албаны дарга нь томилогдсоноос хойш 3 сарын дотор Төсвийн албаны ирэх 3 жилийн дунд хугацааны хөгжлийн стратегийг бэлдэж, Хяналтын зөвлөлд танилцуулах үүрэгтэй.

Төсвийн албаны дүрмийн өөрчлөлтийг Төсвийн албаны Хяналтын зөвлөл дэмжин

⁸¹<http://pbo.parliament.ge/images/Charter%20for%20the%20Parliamentary%20Budget%20Office%20of%20Georgia.pdf> Парламентын Төсвийн албаны журам, 8 дугаар зүйл

зөвшөөрснөөр Төсвийн албаны дарга өргөн мэдүүлж, Парламент хүлээн зөвшөөрснөөр Парламентын дарга батална.

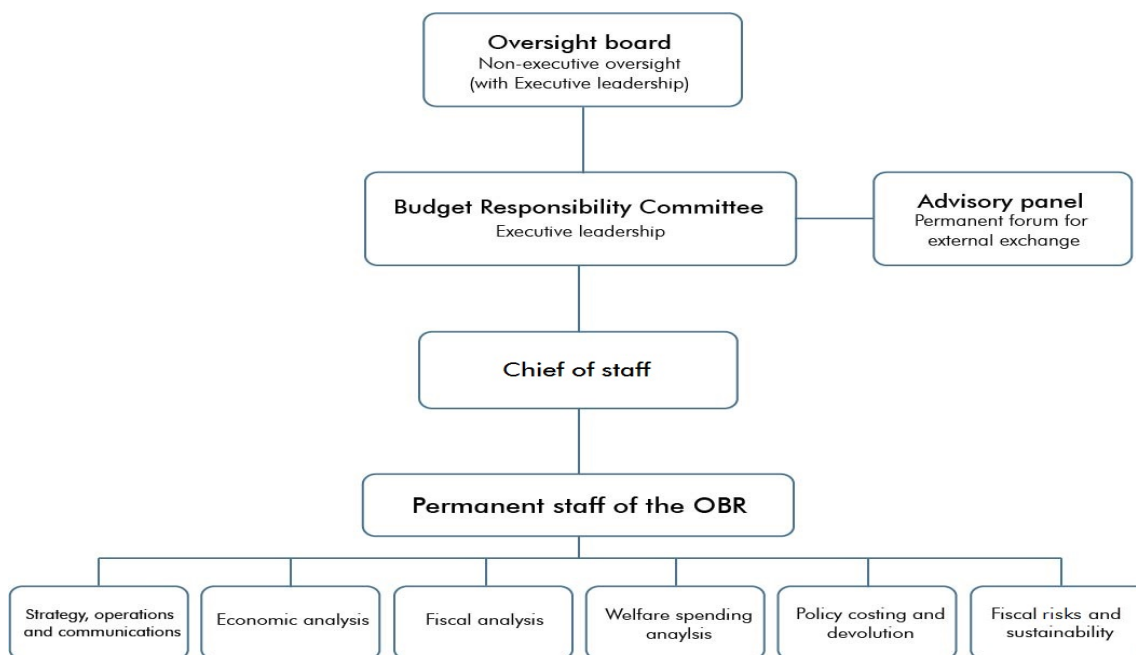
3. ИХ БРИТАНИ, УМАРД ИРЛАНДЫН НЭГДСЭН ВАНТ УЛС

Төсвийн Хариуцлагын Алба (Office for Budget Responsibility-OBR) нь 2010 онд байгуулагдсан бөгөөд парламентын гишүүдийн төрийн санхүүгийн талаарх хараат бус, бие даасан шинжилгээгээр хангаж ажиллах үүрэгтэй. Албаны үйл ажиллагааг 2011 оны *Төсвийн хариуцлага болон Үндэсний аудитын тухай хуулиар (Budget Responsibility and National Audit Act 2011)* зохицуулна⁸².

Удирдлага, бүтэц зохион байгуулалт

Төсвийн Хариуцлагын Алба нь Төсвийн Хариуцлагын Хороо, Хяналтын Зөвлөл, Зөвлөхүүдийн бүлэг, ТХА-ны орон тооны ажилтнуудаас бүрдэнэ.

Зураг 2. Төсвийн Хариуцлагын Албаны удирдлага, зохион байгуулалтын бүтэц⁸³

Төсвийн Хариуцлагын Хороо. Төсвийн Хариуцлагын Албыг Төсвийн Хариуцлагын Хороо удирдах бөгөөд Хорооны даргыг оролцуулаад нийт 3 гишүүнтэй. Хорооны дарга болон гишүүдийг Канцлер Парламентын доод танхимын Төрийн сангийн Хороотой зөвшилцсөний үндсэн дээр 5 жилийн хугацаатай томилно⁸⁴.

Хяналтын Зөвлөл нь Төсвийн Хариуцлагын Хорооны 3 гишүүн, түүнээс гадна 2 гишүүн буюу нийт 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй. Зөвлөл нь эрсдэлийн удирдлага, засаглал болон дотоод хяналтыг үр дүнтэй зохион байгуулах ажлыг хариуцна.

Зөвлөхүүдийн бүлэг нь эдийн засаг, төсвийн чиглэлээр мэргэшсэн мэргэжлийн шинжээчдээс бүрдэх бөгөөд ажлын төлөвлөгөө болон судалгаа шинжилгээний арга зүйн талаар тогтмол хэлэлцэж, Төсвийн Хариуцлагын Албанд зөвлөх үүрэгтэй ажилладаг.

Орон тооны ажилтан. Төсвийн Хариуцлагын алба нь байнгын 27 ажилтантай (төрийн албан хаагч) бөгөөд дараах ажил үүргийг гүйцэтгэнэ. Үүнд:

- эдийн засгийн төсөөллийг боловсруулж, дүн шинжилгээ хийх;

⁸² http://obr.uk/docs/dlm_uploads/Budget-Responsibility-and-National-Audit-Act-2011.pdf

⁸³ <http://obr.uk/docs/OBROrganogram2.jpg>

⁸⁴ http://obr.uk/docs/dlm_uploads/Budget-Responsibility-and-National-Audit-Act-2011.pdf
2011 оны Төсвийн хариуцлага болон Үндэсний аудитын тухай хууль, Хавсралт 1

- төсвийн төсөөллийг боловсруулж, дүн шинжилгээ хийх;
- нийгмийн халамжийн төсөөллийг боловсруулж, дүн шинжилгээ хийх;
- төсвийн тогтвортой байдлын шинжилгээ хийх зэрэг болно.

Дээрхээс гадна үйл ажиллагаа, стратеги, харилцаа холбооны чиглэлийн ажил үйлчилгээг хариуцдаг байна.

Албаны үндсэн ажил үүрэг:

Төсвийн Хариуцлагын Алба нь төрийн санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор дүн шинжилгээ хийх болон тайлан бэлтгэх үүрэгтэй⁸⁵. Тухайн санхүүгийн жилд 2-оос доошгүй удаа дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэнэ. Үүнд:

- эдийн засаг, төсвийн төсөөллийг бэлтгэх;
- төсвийн байгаа, байх ёстой, байж болох хэмжээ хязгаарыг үнэлэх юм⁸⁶.

Мөн тухайн санхүүгийн жилийн хугацаанд доорх ажлуудыг ядаж 1 удаа заавал хийнэ. Үүнд:

- өмнөх жилийн төсөв болон эдийн засгийн төсөөлөл үнэн зөв эсэхийг үнэлэх;
- төрийн санхүүгийн тогтвортой байдалд дүн шинжилгээ хийх зэрэг болно⁸⁷.

Төсвийн Хариуцлагын Алба нь гаргасан мэдээллээ хэвлэн нийтлүүлэх, Парламентад хүргүүлэх, хуулбарыг Төрийн сангийн Хороонд илгээх үүрэгтэй. Албанаас бэлтгэн гаргасан аливаа төсөөлөл, үнэлгээ дүгнэлт, дүн шинжилгээ зэргийг тайланд заавал тусгана.

Алба нь албан хэрэгцээнд шаардлагатай гэж үзсэн Засгийн газрын аливаа мэдээлэл, туслалцаа, тайлбарыг холбогдох албан тушаалтнаас үнэн зөв, түргэн шуурхай гаргуулж авах эрхтэй.

Төсвийн Хариуцлагын Алба нь 5 гол чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

1. Эдийн засаг болон төсвийн төсөөлөл бэлтгэх. “Эдийн засаг болон төсвийн төлөв байдал” (*Economic and fiscal outlook - EFO*) буюу эдийн засаг, төрийн санхүүгийн 5 жилийн нарийвчилсан төсөөллийг жилд 2 удаа гаргана. Энэ нь 11-р сарын сүүлээр Төсвийн тооцоолол (*Budget Statement*) болон 3-р сард Хаврын тооцоололтой (*Spring Statement*) хамт гардаг. Төсөөлөлд эдгээр тооцоололд тусгасан аливаа татварын нөлөөлөл болон зардлын үзүүлэлтүүдийг оруулна. Мөн “Төсөөллийг үнэлэх тайлан”-г (*Forecast evaluation report - FER*) жил болгоны намар гаргана. Үүнд гүйцэтгэлүүдийг харьцуулан авч үздэг тул ирээдүйн төсөөллийг таамаглахад хялбар болох юм.
2. Гүйцэтгэлийн зөрсөн дүнг үнэлэх. Төсвийн хариуцлагын алба нь өөрийн бэлтгэсэн төрийн санхүүгийн талаарх төсөөллийг Засгийн газрын гүйцэтгэл, ялангуяа төсвийн зорилтууд болон зорилтот халамжийн зарцуулалтыг хянахад хэрэглэдэг. “Халамжийн чиг хандлагын талаарх тайлан” (*Welfare trends report - WTR*) нь халамжийн зардлын зарцуулалтыг хянана.
3. Тогтвортой байдал болон тайлан баланст дүн шинжилгээ хийх. Алба нь төсвийн урт хугацааны тогтвортой байдлыг үнэлдэг. “Төсвийн тогтвортой байдлын тайлан”-г (*Fiscal sustainability report - FSR*) 2 жилд нэг удаа гаргах бөгөөд энэ нь төсвийн орлого, зарлага, санхүүгийн ажил гүйлгээний төрөл бүрийн ангилалд урт хугацааны төсөөллийг тодорхойлж, төрийн секторын өр төлбөрийн байдлыг үнэлнэ. Түүнээс гадна энэ тайлангаар төрийн секторын тайлан балансын үнэлгээг харуулдаг. Үүнд Үндэсний тайлан бүртгэл (*National Account*) болон Засгийн газрын нэгдсэн тайлан бүртгэлийг (*Whole of Government Accounts - WGA*) ашиглана.

⁸⁵ http://obr.uk/docs/dlm_uploads/Budget-Responsibility-and-National-Audit-Act-2011.pdf

2011 оны Төсвийн хариуцлага болон Үндэсний аудитын тухай хууль, Хавсралт 1, 4-р зүйлийн 1

⁸⁶ http://obr.uk/docs/dlm_uploads/Budget-Responsibility-and-National-Audit-Act-2011.pdf

2011 оны Төсвийн хариуцлага болон Үндэсний аудитын тухай хууль, Хавсралт 1, 4-р зүйлийн 3

⁸⁷ http://obr.uk/docs/dlm_uploads/Budget-Responsibility-and-National-Audit-Act-2011.pdf

2011 оны Төсвийн хариуцлага болон Үндэсний аудитын тухай хууль, Хавсралт 1, 4-р зүйлийн 4

4. Төсвийн эрсдэлийг үнэлэх. Эдийн засгийн болон санхүүгийн системийн эрсдэлийг үнэлэх зорилгоор “Төсвийн эрсдэлийн тайлан” (*Fiscal risks report - FRR*) гаргадаг. Энэ нь эрсдэлийн талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг харуулдаг бөгөөд 2 жилд нэг удаа гаргана.
5. Татвар болон нийгмийн халамжийн өртөг зардлыг задлан шинжлэх. Төсвийн Хариуцлагын Алба нь Засгийн газрын татварын өртөг зардал болон нийгмийн халамжийн зарцуулалтыг төсөв хэлэлцэх болгонд задлан шинжилдэг. Иймд энэ хугацаанд Засгийн газраас зардлын төслийг ирүүлнэ.

Төсвийн Хариуцлагын Албаны гүйцэтгэж буй эдгээр үүргүүд нь нэгдсэн улсын төрийн санхүүг бүх талаас нь өргөн хүрээнд харуулна.

Мөн Засгийн газрын хүсэлтээр “Шотланд болон Уэльсийн орлогын төсөөлөл” (*Scottish and Welsh revenue forecasts*)-ийг “Эдийн засаг болон төсвийн төлөв байдал”-ийн төсөөлөлтэй хамт гаргадаг.

Эдгээр үйл ажиллагааны хүрээнд алба нь жилийн турш янз бүрийн судалгаа шинжилгээний төслүүдийг хэрэгжүүлнэ. Иргэдэд мэдээлэл өгөх зорилгоор товч танилцуулгын материалуудыг гаргахаас гадна төрийн санхүүгийн статистик мэдээллийн танилцуулгыг сар бүр гаргана.

Төсвийн Хариуцлагын алба нь мэдээлэл авах хүсэлтэд хариу өгөх, мөн Вестминстер, Эдинбург, Кардиффын парламентын хороодод баталгаа гаргаж өгдөг.

Албаны үйл ажиллагааг жил бүрийн “Жилийн тайлан тооцоо”-нд (*Annual Reports and accounts*) нэгтгэн тайлагнана.

Төсвийн хариуцлагын алба нь төрийн санхүүгийн тогтвортой байдалд дүн шинжилгээ хийх, тайлагнах үүргээ гүйцэтгэхийн тулд засгийн газрын яам, хэлтэс албадтай нягт хамтран ажилладаг. Тэдгээр нь төрийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд нөлөөлдөг төрөл бүрийн орлого зарлагын урсгал, санхүүгийн ажил гүйлгээнүүд, тэдгээрийн талаарх төсөөллийг боловсруулах үүрэг бүхий албадууд байна.

Бие даасан хараат бус байдлаа хадгалахын тулд засгийн газартай харилцан ажиллахад ил тод байх зарчмыг баримталдаг.

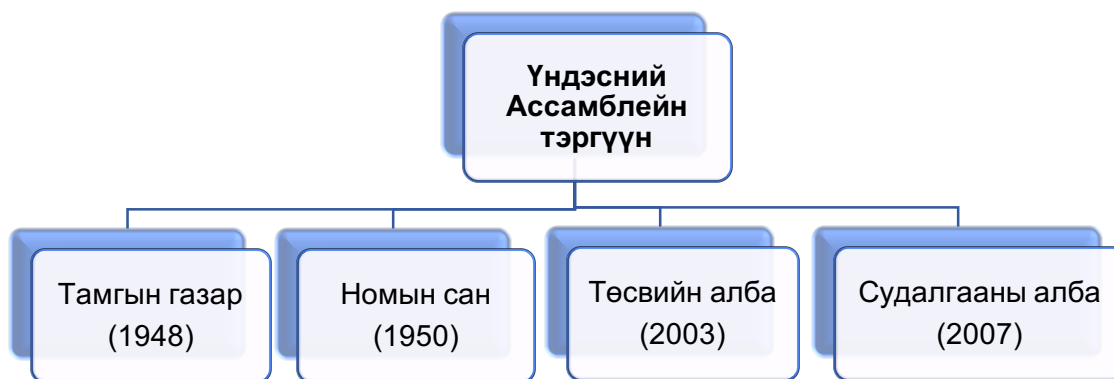
Иймээс төрийн сан, гаалийн байгууллага, тэтгэврийн асуудал хариуцах хэлтэс зэрэг зарим байгууллага, хэлтэс албадтай хамтын ажиллагаа хэрэгжүүлэхэд “Харилцан ойлголцох санамж бичиг” байгуулсан байна. Энэ нь үр дүнтэй ажиллахад шаардагдах зохицуулалтыг тодорхойлохоос гадна талуудын гол үүрэг хариуцлага, урьдчилан таамаглах үйл ажиллагааг зохицуулах, харилцан мэдээлэл солилцох талаар зохицуулна.

Төсвийн хариуцлагын алба нь эдийн засгийн төсөөллийг боловсруулахад макро эдийн засгийн тусгай загвар ашигладаг бөгөөд түүнийг Төрийн Сангийн Хороо ч хэрэглэдэг.

4. БҮГД НАЙРАМДАХ СОЛОНГОС УЛС

БНСУ-ын Үндэсний Ассамблейн Төсвийн алба /National Assembly Budget Office/ (NABO) нь Үндэсний Ассамблейн тухай хууль болон Үндэсний Ассамблейн Төсвийн албаны хуулийн дагуу 2003 онд байгуулагджээ. Үндэсний Ассамблейн Төсвийн алба нь Үндэсний Ассамблейн даргын шууд удирдлага дор ажилладаг байна.

Зураг 3. Үндэсний Ассамблейн даргын удирдлага доорх албадууд

НАБО нь улсын төсөв, санхүү, төсвийн үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлаар судалгаа, дүн шинжилгээ хийж, үнэлэх, дүгнэх замаар Үндэсний Ассамблейд дэмжлэг үзүүлэх ерөнхий чиг үүрэгтэй. Төсвийн албаны мэргэжилтнүүд болон шинжээчид бие даасан, хараат бус, хөндлөнгийн судалгаа, шинжилгээгээр хангадаг. Төсвийн алба нь ерөнхийдөө судалгааны ажил ба тайлан, захиалгат судалгаа/customer service гэсэн 2 төрлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээгээр хангаж ажилладаг. Үндэсний Ассамблейн Төсвийн албаны бүтцийг Зураг 2-оос харна уу.

Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн⁸⁸ 22-2 дугаар зүйлээр Үндэсний Ассамблейн Төсвийн албаны эрх зүйн үндсийг дараах байдлаар тогтоож өгсөн байна.

1. Төрийн санхүү болон сангийн менежмент, төсвийн зохицуулалттай холбоотой асуудлыг судлан шинжлэх, үнэлэх, дүгнэх түүнчлэн парламентын үйл ажиллагааг дэмжих зорилготой Үндэсний Ассамблейн төсвийн албыг байгуулна.

2. Үндэсний Ассамблейн Төсвийн алба нь нэг дарга, шаардлагатай бусад албан хаагчидтай байна.

3. Төсвийн албаны даргыг Үндэсний Ассамблейн Удирдах хороо(House Steering Committee)-ны зөвшөөрөлтэйгээр Үндэсний Ассамблейн тэргүүн томилж, чөлөөлнө.

4. Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол Үндэсний Ассамблейн Төсвийн албатай холбоотой шаардлагатай бусад асуудлыг тусдаа хуулиар зохицуулна гэж заажээ.

БНСУ-ын Үндэсний Ассамблейн Төсвийн албаны үйл ажиллагааг 11 зүйл бүхий бие даасан хуулиар зохицуулж байна.

Үндэсний Ассамблейн Төсвийн албаны хууль⁸⁹-иас

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

Тус хуулийн зорилт нь Үндэсний Ассамблейн төсвийн алба, түүний чиг үүрэг болон холбогдох бусад асуудлыг тогтооход оршино.

2 дугаар зүйл. Эрх зүйн байдал

Үндэсний Ассамблейн Төсвийн алба нь (цаашид төсвийн алба гэх) Үндэсний Ассамблейн тэргүүний дор үйл ажиллагаагаа хэрэгжүүлнэ. Төсвийн алба нь эрх зүйн байдлын хувьд бие даасан байна.

3 дугаар зүйл. Чиг үүрэг

Төсвийн алба нь төрийн сангуудын удирдлага, төсвийн тайлан, тооцоотой холбогдох дор дурдсан чиг үүргийг гүйцэтгэнэ.

- Төсвийн тайлан, төрийн сангуудыг эрхлэн явуулахтай холбогдох төсөл, төсвийн тооцоололтой холбогдох асуудлаар судалгаа, шинжилгээ хийх;
- Төсвийн болон төрийн сангуудын зардалтай холбогдох асуудлаар болон өртөгтэй холбогдох тооцоолол гаргах;
- Макро эдийн засгийн хандлага болон төрийн санхүүтэй холбогдох асуудлаар судалгаа, шинжилгээ хийх;

⁸⁸ National Assembly act, <http://korea.nabo.go.kr/assets/Files/1000000160E1.PDF>

⁸⁹ National Assembly Budget Office Act, http://korea.nabo.go.kr/assets/Files/NABO_ACT.pdf

- Үндэсний хэмжээний чухал төсөл, хөтөлбөр, дунд болон урт хугацааны санхүүгийн нөхцөл байдлын талаар шинжлэх, үнэлэх;
- Зөвлөл болон Үндэсний Ассамблейн гишүүдээс шаардсан аливаа асуудлаар судалгаа, шинжилгээ хийж, гүйцэтгэх.

4 дүгээр зүйл. Тэргүүн

Төсвийн албаны дарга нь төрийн улс төрийн албан хаагчид хамаарах ба дэд сайдтай адил хэмжээний цалин хангамжтай байна гэж заажээ.

Төсвийн албаны дарга нь албан үүргээ гүйцэтгэхдээ туршлагатай бөгөөд асуудалд төвийг сахисан байр сууринаас хандах үүрэгтэй.

Дарга нь Үндэсний Ассамблейн тэргүүний тушаалаар томилсон Төсвийн албаны төрийн албан хаагчдын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ажиллах, үйл ажиллагааг нь удирдах чиг үүрэгтэй.

5 дугаар зүйл. Зөвлөх хороо

- Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 22-2,3-т заасны дагуу Үндэсний Ассамблейн тэргүүн нь Төсвийн албаны даргыг томилохдоо эхлээд Зөвлөх хорооноос санал болгосон хүнийг авч хэлэлцэнэ.
- Зөвлөх хорооны гишүүд нь төсвийн албаны чиг үүрэгтэй холбогдох асуудлаар туршлагатай, улс төрийн хувьд төвийг сахисан байх ба Үндэсний Ассамблейн гишүүн болон Үндэсний Ассамблейн ажлын албаны албан хаагч бус этгээд байна.
- Зөвлөх хорооны үйл ажиллагаа, бүрэлдэхүүнтэй холбоотой асуудлыг журмаар зохицуулна.

6 дугаар зүйл. Томилгоо

Төсвийн албаны 5 болон түүнээс дээш зэрэглэл(grade) бүхий төрийн албан хаагчдыг Үндэсний Ассамблейн тэргүүн томилж, чөлөөлнө. Тэргүүн нь эрх мэдлийнхээ зарим хэсгийг журмын дагуу шилжүүлсэн тохиолдолд бусад албан хаагчдыг төсвийн албаны дарга томилж, чөлөөлж болно.

7 дугаар зүйл. Бүтэц

- Төсвийн албаны туслах байгууллага нь дэд тэргүүн, ерөнхий захирал болон захиралтай байна. Дээрх албан тушаалын нэрсийг дүрмийн дагуу өөрөөр тогтоож болно.
- Төсвийн албаны даргын дор дэд дарга ерөнхий захирал ажиллах ба мөн дэд захирлууд тэдгээрийн үйл ажиллагаанд шууд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор ажиллахыг зөвшөөрнө. Төсвийн албаны даргын харьяанд үндсэн бүтцэд хамаарахгүй ажлын хэсгийг байгуулан ажиллуулж болно.
- Төсвийн албаны даргын дэргэд зөвлөх чиг үүрэг бүхий зөвлөл ажиллаж болно. Төсвийн албаны бүтэц, бүрэлдэхүүнийг журмаар тогтооно. Албаны нэгжийн чиг үүрэг тэдгээрийг байгуулах болон дэд захирлуудтай холбогдох асуудлыг Төсвийн албаны дарга өөрөө тодорхойлно.

8 дугаар зүйл. Хороод болон Үндэсний Ассамблейн гишүүдэд материал танилцуулах.

Төсвийн албаны дарга нь албан үүргээ гүйцэтгэхдээ Хороо болон Үндэсний Ассамблейн гишүүдийн хүсэлтийн дагуу тэдэнд шаардлагатай материалыг танилцуулах үүрэгтэй.

9 дүгээр зүйл. Тайлан

Төсвийн албаны дарга болон бусад албан хаагчид нь Үндэсний Ассамблейн хороод болон гишүүдийн хүсэлтийн дагуу судалгаа, тайлан ба холбогдох тайлбарыг хороодод гаргаж өгнө. Албаны дарга нь албан үүргээ гүйцэтгэх явцад холбогдох төрийн байгууллага болон тэдгээрийн үйл ажиллагааг сайжруулахтай холбоотой хууль дүрэмд оруулбал зохих өөрчлөлт, хууль бус асуудлын талаар Үндэсний Ассамблейн төсөв, санхүүгийн болон бусад хариуцсан хороодод мэдээлэл, илтгэл хүргүүлэх үүрэгтэй.

10 дугаар зүйл.

Төсвийн албаны дарга нь албан үүрэгтэй холбоотой асуудлаар албан үүргээ

гүйцэтгэхэд шаардлагатай байгаа баримт мэдээллийг холбогдох төрийн байгууллагуудаас Үндэсний Ассамблейн тэргүүний зөвшөөрлөөр авах, танилцах эрхтэй байна. Төрийн байгууллагууд нь тухайн мэдээллийг нууцлах онцгой шалтгаангүй бол гаргаж өгөх үүрэгтэй.

11 дүгээр зүйл.

Энэ хууль болон холбогдох журамд заасан, мөн энэ хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой бусад асуудлуудыг Үндэсний Ассамблейн тэргүүн холбогдох хороотой зөвшилцөн тохиролцоно.

НАБО-гийн үйл ажиллагааны талаар⁹⁰:

Зөвлөл, хяналт, үнэлгээ: НАБО нь төрийн алба, хэвлэл мэдээлэл, судалгаа, шинжилгээний байгууллага, их, дээд сургуулиудаас бүрдүүлсэн санхүү, эдийн засгийн чиглэлээр өндөр туршлагатай 15 гишүүн бүхий зөвлөхүүдийн зөвлөлтэй. Зөвлөлийн гишүүдийг 2 жилийн хугацаагаар томилдог ба зөвлөлийн гол чиг үүрэг нь НАБО-ийн тэргүүнд чиг үүрэг, бусад холбогдолтой асуудлаар зөвлөх үүрэгтэй.

НАБО жил тутам өөрийн дотоод үйл ажиллагаанд аудит явуулдаг ба Үндэсний ассамблейн удирдах хорооноос түүний үйл ажиллагаанд хяналт, шалгалт явуулж болно. Мөн хууль тогтоох байгууллагын төсөв батлахтай холбогдуулан Үндэсний Ассамблей болон түүний Төсөв санхүүгийн тусгай хорооноос НАБО-ийн төсвийн үйл ажиллагаа, үр дүнд хяналт, шалгалт явуулах эрхтэй байдаг байна. Мөн Аудит хяналтын зөвлөлөөс жил тутам НАБО-д аудит хийдэг.

НАБО байгуулагдсанаас хойших 10 жилийн хугацаанд түүний үйл ажиллагаа болоод нэр хүнд асар нэмэгдэж, үйл ажиллагааны үр дүн, тайлан, илтгэлийг өргөнөөр ашиглах болсон.

Ажлын хөтөлбөрүүд: Төсвийн алба нь жилийн ажлын төлөвлөгөөгөө өөрийн нэгжүүдийн ажлын ачаалал болон төлөвлөгдсөн ажил зэргийг харгалзан боловсруулдаг бөгөөд боловсруулсны дараа Үндэсний Ассамблейн даргад танилцуулж, түүний зөвлөгөө, санал зэргийг тусган батлуулдаг байна. Практикт ажлын төлөвлөгөөнд өөрчлөлт оруулах явдал маш бага байдаг байна.

Хэдийгээр хуулиар тусгайлан тогтоож өгөөгүй боловч НАБО жил бүрийн төсөв хэлэлцэх үеэр болон дунд хугацааны санхүүгийн хөтөлбөрүүд хэлэлцэхтэй холбогдон төсөвтэй холбогдох асуудлаар Парламентын хороодод олон тооны тайлан мэдээ гаргаж өгдөг. Жил тутам үндсэндээ Үндэсний Ассамблейд зориулан бусад олон тооны тайлан, мэдээллүүдийг боловсруулдаг. Мөн зарим хууль тогтоомжтой холбогдох санхүүгийн тооцоолол гарган, тухайн шинээр батлагдах хууль тогтоомжтой холбогдон шинээр гарч ирэх 5 жилд шаардагдах ачаалал, төсөвт нөлөөлөх нөлөөллийг үнэлж үздэг байна. Жил бүр төрийн тусгай бодлого, хөтөлбөрийн үнэлгээг хийхтэй холбоотой өөрийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулдаг байна.

Үндэсний Ассамблейн хороод болон гишүүд төсөвтэй холбогдох асуудлаар судалгаа гүйцэтгүүлэх хүсэлт гаргаж болно. Тухайн хүсэлтэд дурдсан асуудал нь хэтэрхий улс төрийн шинжтэй эсхүл, төсөвт үзүүлэх нөлөө хэтэрхий бага эсэхийг үл харгалзан хүсэлтийг хүлээн авдаг.

Гэхдээ хороодоос ирүүлсэн хүсэлт нь илүү өндөр ач холбогдолтой шалтгаанаар хувь гишүүдээс ирүүлсэн хүсэлттэй холбогдох асуудлыг урт хугацаанд хойш нь тавьж болох ба, ялангуяа төсөв хэлэлцэх үеэр хувь гишүүдээс ирүүлсэн хүсэлтийг хүлээн авах боломжгүй байдаг. НАБО өөрийн санаачилгаар төсөвтэй холбогдох ямар ч төрлийн судалгаа, шинжилгээ хийх эрхтэй боловч практикт Үндэсний Ассамблейгаас ирүүлсэн судалгаа, шинжилгээний ажлууд түүний ихэнх хувийг эзэлдэг.

Ил тод байдал: Жил бүрийн тогтмол хийгддэг судалгааны тайланг цаасан болон цахим хэлбэрээр өөрийн цахим хуудсанд нээлттэйгээр байршуулдаг. Гол үйлчлүүлэгч

⁹⁰ Principles for independent fiscal institutions and case studies, OECD.

болох Үндэсний Ассамблейн Санхүү эдийн засгийн хороо болон төсөв санхүүгийн тусгай хороод тухайн мэдээллүүдийг ашиглах нь олонтаа байдаг. Гол чухал тайлангуудыг англи хэл дээр орчуулан мөн тавьдаг. НАБО жилд 100 гаруй төсвийн судалгаа, шинжилгээний тайланг хэвлэн гаргадаг. Нэмж хэлэхэд жил бүр Үндэсний Ассамблейгаар хэлэлцсэн 400-500 орчим асуудлын санхүүгийн тооцоолол, гишүүдээс гаргасан татвартай холбогдох 200 орчим тооцооллыг бэлтгэдэг байна. Эдгээр тооцооллыг олон нийтэд нэн даруй нээлттэй болгодоггүй бөгөөд асуудал хэлэлцсэнээс хойш 25 хоногийн дараа тухайн илтгэлийг хэвлэх талаар зөвшөөрөл хүсдэг байна. Энэ хүсэлтийг Үндэсний Ассамблейн холбогдох хороо хүлээн авч хариу өгдөг. Мөн жилд гишүүдээс гаргасан 1000 гаруй хүсэлттэй холбогдох тооцоолол, судалгаа, шинжилгээг хариуцан гүйцэтгэдэг. Эдгээр судалгааны материалуудыг хэвлэн нийтлэхгүй бөгөөд судалгаа гаргуулсан гишүүд түүнийг нууцлахыг илүүтэйгээр үздэг байна.

НАБО хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай харилцах тухайлсан хэвлэлийн төлөөлөгчгүй бөгөөд харин хэвлэл мэдээлэлд нийтлэгдсэн НАБО-ийн мэдээллийн давтамжид хяналт тавих үүрэг бүхий албан хаагчтай байна. НАБО-гийн зүгээс хэвлэл мэдээлэлд мэдээлэл, ярилцлага өгч болох боловч парламент гишүүдийн зүгээс биечлэн хэвлэл мэдээлэлтэй харилцах сонирхолтой байдаг. Энэ тохиолдолд НАБО хэвлэгдээгүй тайлан мэдээ, судалгаатай холбогдох материалаар хангах үүрэгтэй байна. Сүүлийн жилүүдэд НАБО төсвийн асуудлаар нээлттэй олон нийтийн бага хурлууд зохион байгуулж байна.

Албан хаагчид: Үндэсний Ассамблей нь өөрийн бие даасан шалгуур бүхий цалингийн сүлжээтэй парламентын үйлчилгээний албатай байдаг. НАБО-гийн албан хаагчид нь гэрээт болон ажилчдын ихэнх хувь нь дээрх парламентын үйлчилгээний албанд хамаардаг байна. Хуульд зааснаар 5 болон түүнээс дээш зэрэглэлийн албан хаагчдыг парламентын дарга бусад албан хаагчдыг НАБО-гийн дарга томилж, чөлөөлдөг. Дунд шатны албан хаагчдын хувьд туршлага эрдмийн зэрэг, цол, бүтээл зэргийг голлон анхаарч нээлттэй өрсөлдөөн зарлан сонгодог байна.

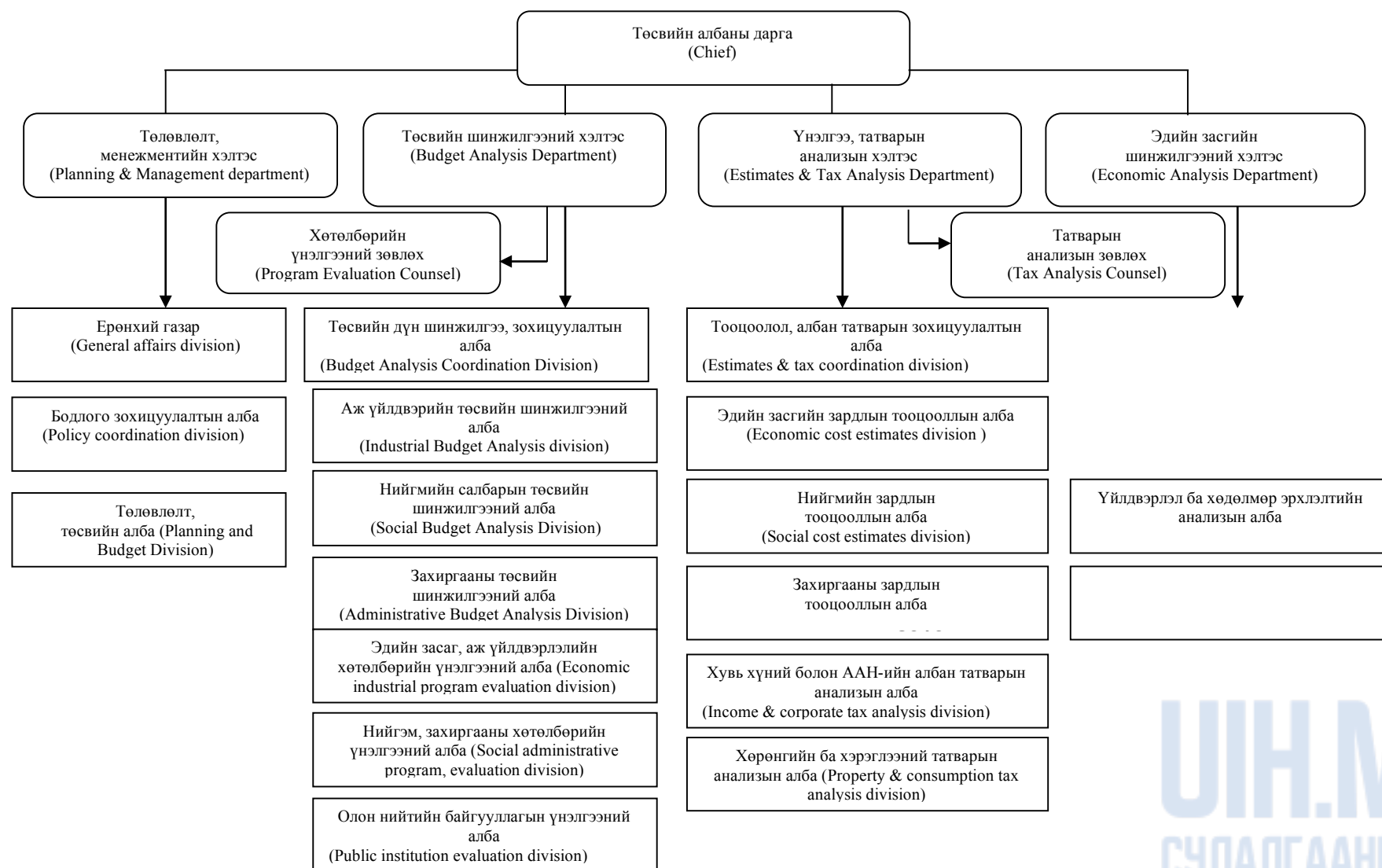
Мэргэжлийн албан тушаалуудад докторын зэрэг холбогдох мэргэжлийн туршлага зэрэг шалгуур тавьдаг байна. 2015 оны байдлаар 138 албан хаагчтайгаар дэлхийн 2 дахь том төсвийн судалгааны албанд тооцогдсон байна. АНУ нэгд орж байна. Бүтцийн хувьд НАБО 4 хэлтэстэй. Үүнд:

- Төсвийн шинжилгээний хэлтэс 51 ажилтантай;
- Эдийн засгийн судалгааны хэлтэс 34;
- Хөтөлбөр үнэлгээний хэлтэс 30;
- Төлөвлөлт, менежментийн хэлтэс 20.

Мөн өөрийн үйл ажиллагаанд бүтцийн бус зөвлөхүүдийг олноор татан оролцуулдаг байна.

Мэдээлэл авах эрх: Хуульд зааснаар НАБО албан үүргээ гүйцэтгэхэд шаардлагатай мэдээллийг Үндэсний Ассамблейн даргын зөвшөөрлөөр төрийн байгууллагуудаас шаардаж авах эрхтэй. Тухайн хүсэлтийг хүлээн авсан төрийн байгууллагууд үндэсний аюулгүй байдалтай хамааралтай гэх мэт тусгай шалтгаангүй бол гарган өгөх үүрэгтэй байна.

Зураг 4. БНСУ-ын Үндэсний Ассамблейн Төсвийн албаны бүтэц⁹¹

⁹¹ http://korea.nabo.go.kr/eng/01_about/organization.page

5. ШВЕДИЙН ВАНТ УЛС

Шведийн Төсвийн бодлогын зөвлөл (Swedish Fiscal Policy Council)-ийн талаарх товч мэдээлэл:

- 2007 онд байгуулагдсан;
- Засгийн газрын агентлаг;
- Орон тооны бус 6 гишүүн;
- 5 хүний бүрэлдэхүүн бүхий Тамгын газар;
- Жилийн төсөв нь ойролцоогоор 9 сая швед крон;
- Засгийн газраас хараат бусаар ажилладаг;
- Төсвийн бодлогын зөвлөлийн зөвлөмж, журмаар зохицуулдаг.

2002 онд *European Monetary Union* дахь Тогтворжилтын бодлогын комиссоос тус улсад бие даасан төсвийн бодлогын зөвлөлийг байгуулахыг санал болгосны үндсэн дээр байгуулсан. Төсвийн бодлогын зөвлөл нь төсвийн шинэчлэлийн өргөн хүрээтэй бүрэлдэхүүн хэсэг биш боловч эдийн засаг, санхүүгийн хямрал гүнзгийрч эхэлсэн 1990-ээд онд шинээр байгуулагдсан институцийг боловсронгуй болгох, бэхжүүлэх зорилготой байсан. Энэхүү шинэчлэлийн үр дүнд гүйцэтгэх засаглал болон хууль тогтоох байгууллага төсвийн дээд хэмжээг багасгаж, төсвийн шинэ тогтолцоог нэвтрүүлсэн. 2006 оны сонгуулийн дараа шинэ Засгийн газар 2007 онд Шведийн Төсвийн бодлогын зөвлөл (FPC)-ийг байгуулсан. Зөвлөлийн бүхий л үйл ажиллагаа олон нийтэд нээлттэй байдаг.

Зөвлөлийн эрх зүйн байдал, бүрэлдэхүүн, бүрэн эрх

Төсвийн бодлогын зөвлөлийн журмыг 2007 оны 11 сарын 1-д баталсан бөгөөд 2011 оны 4 дүгээр сарын 28-д шинэчлэн баталсан. Шинэ журмаар зөвлөл 8 гишүүнтэй байсныг 6 гишүүнтэй болгосон. 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй Тамгын газар нь нэг дарга, 2 эдийн засагч, 2 туслах ажилтны бүрэлдэхүүнтэй.

Зөвлөлийн гишүүнээр томилогдох хүнд тодорхой хязгаарлалт тавьдаггүй боловч эдийн засгийн бодлогын болоод практик туршлагатай, жендерийн тэнцвэртэй байдлыг хадгалахыг эрмэлздэг. Зөвлөлийн гишүүнээр гадаадын иргэн томилогдож болно. Зөвлөлийн гишүүнд Засгийн газраас санал болгосон хүнийг заавал томилох албагүй бөгөөд зөвлөлийн зөвлөмжийн дагуу томилдог нь Зөвлөлийн хараат бус байдлыг хамгаалах нэг онцлог механизм гэж үздэг. 2011 оны шинэ журмаар агентлагийн дарга нь Тамгын газрын дарга бөгөөд Засгийн газраас томилогддог. Тамгын газрын дарга нь ажилтнуудыг томилох, чөлөөлөх зэрэг Тамгын газрын өдөр тутмын ажлыг удирддаг. Тамгын газрын дарга нь төсвийн асуудлаар хариуцлага хүлээдэг бол Зөвлөл нь жилийн тайлан болон түүнтэй холбоотой асуудлыг хариуцдаг.

Зөвлөл нь дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлдэг. Үүнд:

1. Төсвийн бодлого нь зорилгоо биелүүлэх эсэхийг үнэлэх:
 - Төсвийн санхүүжилтийн урт хугацааны тогтвортой байдалтай уялдаж байгаа эсэх;
 - Төсвийн зорилт, ялангуяа нэмэлт зорилт зардлын дээд хязгаарт нийцэж байгаа эсэх.
2. Эдийн засаг дахь мөчлөгтэй холбоотой төсвийн бодлогын байр суурийг үнэлэх;
3. Төсвийн бодлого нь урт хугацааны эрүүл тогтвортой өсөлттэй уялдаж байгаа эсэхийг үнэлэх, урт хугацааны тогтвортой ажил эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх эсэхийг үнэлэх;
4. Засгийн газрын төсвийн төслүүдийн ил тод байдал болон бодлогын олон төрлийн арга хэмжээнүүдийн талаарх урамшууллын хяналтыг хянах.
5. Нийгмийн халамжийн хуваарилалтын төсвийн бодлогын үр нөлөөг судлах.
6. Эдийн засгийн бодлогын талаар олон нийтийн хэлэлцүүлэг хийх.

2011 оны 6 дугаар сард Зөвлөлийн дүрэмд өөрчлөлт оруулсан бөгөөд өөрчлөлтөөр Зөвлөл нь Засгийн газрын эдийн засгийн бодлого болон түүний үр нөлөө, төсвийн ил тод байдал болон тогтвортой байдлыг үнэлэх эрхтэй болсон. Зөвлөлийн журамд зөвлөлийн ажлын хязгаарлалтыг нарийвчлан зааж өгөөгүй.

Зөвлөл нь жил бүрийн 5 дугаар сарын 10-наас хэтрэхгүйгээр Шведийн төсвийн бодлогын тайланг гаргаж Засгийн газарт танилцуулдаг. Гэхдээ Европын парламентын сонгууль болох жилүүдэд 5 сарын 10-ны дотор өгөх ёстой. Зөвлөл нь хийсэн дүн шинжилгээ, үнэлгээгээ тайланд тусгах бөгөөд хэрэв санал зөрсөн бол энэ талаар тайландаа тусгах ёстой.

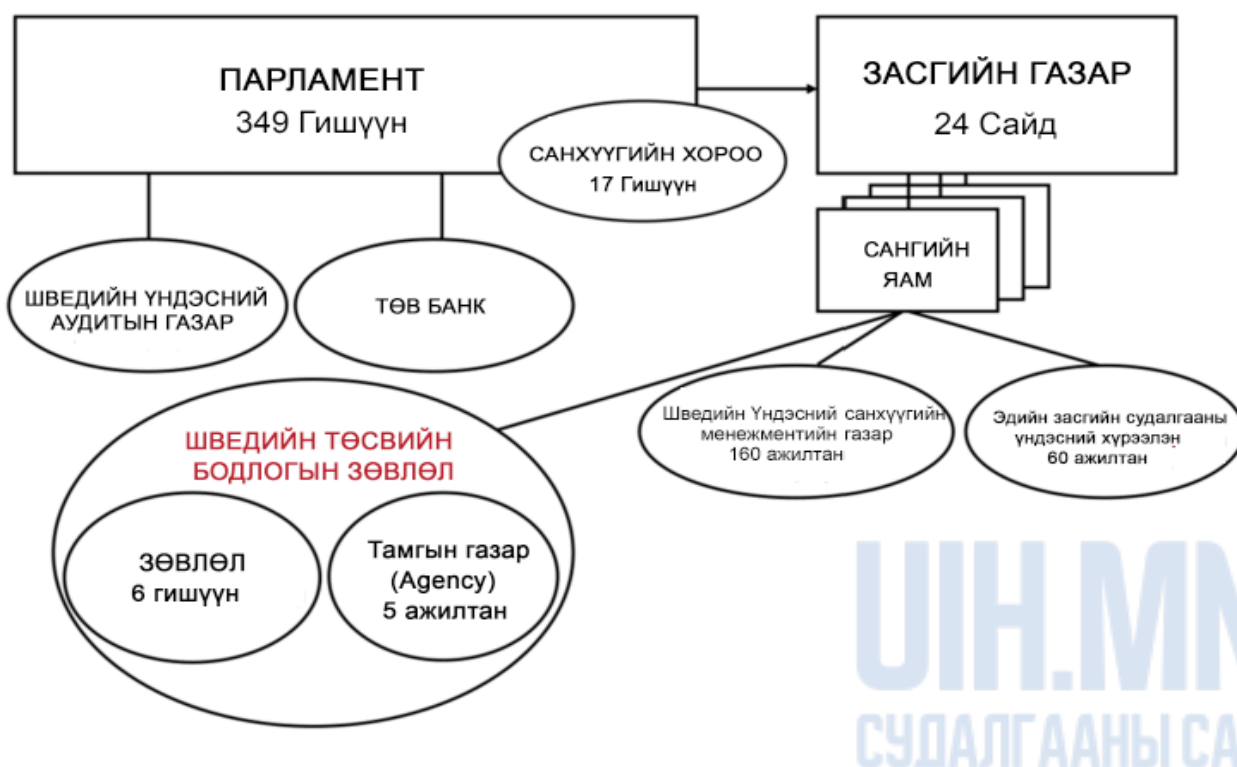
Зөвлөлийн нөлөө, ил тод байдал

Зөвлөлийн тайлангууд нь Швед болон англи хэл дээр байгууллагын вэбсайт, хэвлэмэл хэлбэрээр нийтэд нээлттэй байдаг. Зөвлөл нь жил бүрийн тайлангаа 5 дугаар сард танилцуулж хэвлэлийн бага хурал хийдэг. Парламентын илтгэл, хэлэлцүүлгийн талаар цахимаар болон хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр өргөн хүрээтэй нэвтрүүлдэг.

Төсвийн төслийг хэлэлцэхдээ парламент төсвийн төслийн талаар Төсвийн бодлогын зөвлөлийн гаргасан тайланг хэрхэн авч үзэх талаар журамд нарийвчлан заагаагүй.

Зөвлөл нь Сангийн яаманд ажлаа хариуцан тайлагнадаг төрийн байгууллага юм. Зөвлөл нь Riksdag (Шведийн парламент) эсвэл төрийн бодлогод хяналт тавих бусад байгууллага, тухайлбал Үндэсний аудитын газар болон Төв банкт албан ёсны харилцаатай ажилладаггүй. Зөвлөл нь тайлан хэвлэгдсэний дараа Парламентын санхүүгийн хороотой хамтран олон нийтийн хэлэлцүүлэг хийдэг.

Зураг 5. Шведийн төсвийн хяналтын тогтолцоо⁹²

6. ФИНЛАНД УЛС

Финландын Үндэсний Аудитын газар - Төсвийн бодлогын үнэлгээ /National Audit Office of Finland – Fiscal Policy Evaluation/-ий талаарх товч мэдээлэл:

- Финландын Үндэсний Аудитын газрын Төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтэс 2013 онд байгуулагдсан;
- Гүйцэтгэх захирал болон 4 хүний бүрэлдэхүүнтэй. Хэлтсийн бүх албан тушаалтан төрийн албан хаагч;
- Жилийн төсөв - 0.7 сая евро;
- Үйл ажиллагаа нь хараат бус бөгөөд парламентад ажлаа тайлагнадаг;

⁹² <https://www.oecd.org/gov/budgeting/49778630.pdf> The Swedish Fiscal Policy Council

- Финландын Үндсэн хууль, Үндэсний Аудитын газрын тухай хууль, Европын холбооны хэлэлцээр, дүрэм журмууд болон бусад холбогдох дүрэм журмуудыг удирдлага болгон ажилладаг.

Ерөнхий мэдээлэл:

Финландын Үндэсний аудитын газар нь төрийн санхүүгийн удирдлага нь төсвийн бодлого, дүрэм журмуудад нийцэж байгаа эсэхийг хянадаг парламентын хараат бус байгууллага юм. Түүнчлэн улс төрийн нам, сонгуулийн сурталчилгааны санхүүжилтийг хянадаг. Финландын Үндэсний аудитын газар нь нэр хүндтэй, урт хугацаанд үйл ажиллагаа явуулж буй институт боловч төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтэс нь шинэ чиг үүрэг юм.

2013 оны 1 дүгээр сард Финландын Үндсэн хууль, Үндэсний аудитын газрын хууль болон эдийн засаг, мөнгөний холбооны хэлэлцээрийн */Act on the Implementation and Application of the Provisions of the Treaty on Stability, Co-ordination and Governance in the Economic and Monetary Union and on the Requirements of the Frameworks of Public Finances/* заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Финландын үндэсний аудитын газарт 4 хүний бүрэлдэхүүнтэй Төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтсийг байгуулсан бөгөөд Финландын төсөвт бие даасан хараат бус хяналт, үнэлгээ хийх чиг үүрэгтэй. Тус газрыг Ерөнхий аудиторын орлогч тэргүүлдэг. Ажлаа Финландын парламентад хариуцан тайлагнадаг.

Европын холбооны гишүүн, евро бүсэд хамаардаг улсын хувьд Финланд нь Европын тогтвортой байдал ба өсөлтийн гэрээний санхүүгийн журамд заасан тогтвортой байдлын хөтөлбөрүүдэд суурилсан дунд хугацааны зорилтуудыг баталсан. Финланд Улс нь 1990 оны эхэн үеэс төсвийн үндэсний зохицуулалтын тогтолцоог бүрдүүлсэн бөгөөд хамгийн ач холбогдолтой нь “зарлагын тааз” буюу зарлагад хязгаар тогтоох явдал */spending limit/* юм. Зарлагын хязгаарын систем нь 2002 оны Финландын төсвийн талаар гаргасан Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллагын шүүмжийн дагуу 2003 онд шинэчилсэн. 2006 оны Сангийн сайд дахин шинэчлэх талаар судлах ажлын хэсэг байгуулсан бөгөөд тус ажлын хэсэг нь Шведийн Үндэсний эдийн засгийн судалгааны хүрээлэн, Данийн эдийн засгийн зөвлөл болон Бельгийн санхүүгийн дээд зөвлөлийн туршлагыг судалж зарлагын хязгаарын хэрэгжилтийн талаар бие даасан үнэлгээ хийхийг санал болгосон.

Үндэсний аудитын газар нь жилийн төсвийн хяналтын хөтөлбөрийн хэрэгжүүлэх, зардлын хязгаарт нийцэж байгаа эсэх түүнчлэн Засгийн газрын төсвийн бодлогын талаарх мэдээллийн үнэн зөв эсэхэд хяналт үнэлгээ хийдэг бөгөөд 2008 оноос хойш Финландын парламентад тус аудитын үр дүнг жил бүр танилцуулж байсан бөгөөд 2011 оны эхээр тус хэлтсийг шинээр байгуулсан.

Шигтгээ: Финланд нь парламентын засаглалтай бөгөөд Eduskunta гэж нэрлэдэг. Засгийн газар төсвийн төслийг 9 сард танилцуулах бөгөөд парламент 12 дугаар сарын 25-наас өмнө батлах ёстой. Төсвийн төслийг хэлэлцэхдээ Төсвийн хорооноос бэлтгэсэн илтгэлд тулгуурлан санал хураалт явуулж баталдаг. Төсвийн хороо нь сайд, төрийн ахлах ажилтан, үйлдвэрчний эвлэл, иргэний нийгмийн төлөөлөгч, шинжээч, орон нутгийн төрийн албан хаагч зэрэг олон байгууллагын төлөөллөөс бүрддэг. Судалгааны албаны цомхон баг нь эдийн засаг, төсвийн асуудлаар дүн шинжилгээ хийн, мэргэжил арга зүйн дэмжлэг үзүүлдэг.

Үндэсний аудитын газар нь парламентын үндсэн эрх мэдэл бүхий хараат бус байгууллага юм. Энэ нь парламент дахь хууль тогтоох болон хяналт шалгалтын эрх мэдлийн нэг хэсэг боловч үйл ажиллагаа нь бие даасан, хараат бус байдаг.

Төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтсийн чиг үүрэг:

Үндэсний аудитын газрын Төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтэс нь дараах чиг үүрэгтэй: Үүнд:

- Төсвийн бодлогын бие даасан хяналт, шинжилгээ;
- Макро эдийн засгийн урьдчилсан таамаглал;

- Эдийн засгийн бодлого болон тогтвортой байдлын үнэлгээг тус тус хийж парламентад танилцуулдаг.

Тус хэлтэс нь макро-эдийн засгийн болон засаглалын хэтийн төлөвөөс төсвийн бодлого (мөн татварын бодлого)-ын төслийг бэлтгэх, шийдвэр гаргахад ашигласан мэдээллийн чанар, найдвартай байдал, төсвийн бодлогын хэрэгжилт, үр дүнгийн тайлангийн чанар, үнэн зөв байдлыг үнэлдэг. Үүнд төсвийн бодлогын зорилтуудыг биелүүлэхэд учирч болзошгүй эрсдэлүүд, төсвийн бодлого нь бодлогын зорилт, төсвийн санхүүжилт, эдийн засгийн урт хугацааны тогтвортой байдал, Парламент болон Засгийн газраас тогтоосон тодорхой зорилтуудыг хэрэгжүүлэхэд үр дүнтэй байсан эсэх, макро эдийн засгийн тогтвортой байдал, түүний үр дүнтэй байдлыг үнэлэхийн зэрэгцээ төсвийн бодлоготой холбоотой бодлогын шинжилгээ, санал, үнэлгээ боловсруулдаг.

Төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтэс хяналт шинжилгээний чиг үүргийн хүрээнд дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэнэ:

- Төсвийн гэрээ болон Төсвийн хүрээний зааварт зааснаар төсвийн дүрэм журмын хэрэгжилтийг хянах /oversight of the setting of the fiscal rules required by the Fiscal Compact and the Budgetary Frameworks Directive/
- Макро эдийн засгийн урьдчилсан таамаглалын үнэлгээ;
- Төсвийн тэнцлийг сайжруулах талаар санал боловсруулах, хэрэгжүүлэх үүргээ Засгийн газар биелүүлсэн эсэхэд үнэлгээ хийх;
- Төсвийн бодлого нь дунд хугацааны зорилтуудын дагуу хэрэгждэг эсэхийг тус тус хяналт шинжилгээ хийж үнэлдэг.

Хэрэв төсвийн бодлого нь дунд хугацааны зорилтуудад нийцэхгүй байвал засаж залруулах санал боловсруулдаг. Үүнтэй холбоотойгоор Засгийн газрын авсан арга хэмжээнүүд нь төсвийн тэнцлийг засаж залруулахад хангалттай эсэхийг мөн үнэлдэг. Тус хэлтэс нь ерөнхий Засгийн газар түүний дотор төрийн санхүүжилт, Төв банк, эдийн засгийн бусад салбарт оролцогч талуудад хийсэн төрийн шилжүүлэг зэрэг асуудлуудад аудит хийх эрхтэй.

Төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтэс нь Үндэсний аудитын газраас гаргасан арга зүйн удирдамжид заасны дагуу бие даасан олон талт үнэлгээний аргачлалд тулгуурлан чанарын болон тоон шинжилгээний аль алиныг нь хамтад нь, түүнчлэн боломжит эрсдлийн үнэлгээг хослуулан хийж дүн шинжилгээ боловсруулдаг.

Үндэсний аудитын газар нь Сангийн яамны тогтвортой байдлын дүн шинжилгээ болон яамдын бодлогын хувилбарууд, таамаглал, төсөөлөлд чанарын шинжилгээ хийнэ.

Бүтэц бүрэлдэхүүн:

Үндэсний аудитын газрын Ерөнхий аудитор нь Аудитын хорооноос нэр дэвшүүлснээр Парламентаас 6 жилийн хугацаагаар нууц санал хураалтаар сонгогддог. Нэр дэвшигч нь эрдмийн зэрэг цолтой, төрийн санхүү болон төрийн захиргааны удирдлага, удирдах ажлын туршлагатай байх ёстой бөгөөд нээлттэй сонгон шалгаруулалтаар сонгогдсон байна. Үндэсний аудитын газрын ажилтнууд нь төрийн албан хаагч байна.

Төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтсийн дарга нь Үндэсний аудитын газрын гүйцэтгэх захирал бөгөөд гүйцэтгэх зөвлөлийн гишүүн, эдийн засгийн зөвлөх байна. Гүйцэтгэх захирал нь төрийн албан хаагч бөгөөд түүнийг Ерөнхий аудитор томилдог. Төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтсийн дарга нь дээд боловсролтой, эдийн засаг, аудит, төсвийн санхүүжилт, төсөвлөлт, үнэлгээний болон эрдэм шинжилгээ, судалгаа болон удирдах ажлын туршлагатай байх ёстой.

Төсвийн бодлогын үнэлгээний хэлтэс нь эдийн засаг, олон нийтийн санхүүжилт болон төсвийн асуудлаар мэргэшсэн ахлах мэргэжилтэн 4 хүний бүрэлдэхүүнтэй.

Ил тод байдал:

Үндэсний аудитын газраас гаргасан тайлангууд нь өөрийн цахим хуудаст байршуулдаг. Тайланг гүйцэтгэх засаглал, парламентын Аудитын хороо болон бусад хороодод хүргүүлдэг. Харин төсвийн бодлогын үнэлгээний хорооны тайлан нь Үндсэн

хуулийн дагуу парламентын хуралдаанаар хэлэлцүүлдэг. Үндэсний аудитын газар нь төсвийн бодлогын үнэлгээ, парламентын тайлан, сонгуулийн үеийн тайлан болон олон нийтийн сонирхож буй бусад тайлангуудын талаар хэвлэлийн бага хурал хийх болон энэ талаар хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр тогтмол мэдээлдэг.

Ерөнхий аудитор нь хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр тогтмол ярилцлага өгөх бөгөөд шинжээчид нь хэвлэгдэн гарсан ажлын талаар саналаа илэрхийлж болдог. Хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийхэнтэй байнгын холбоотой байх нь Үндэсний аудитын газрыг эерэгээр харуулахын зэрэгцээ ажлынхаа нам бус, хараат бус байдлыг харуулах зорилготой. Гэсэн хэдий ч парламентын хэлэлцүүлэг, үндсэн танилцуулга болон Засгийн газрын төлөөлөгчидтэй уулзах уулзалтуудын талаар олон нийтэд хүргэдэггүй. Парламентын жилийн тайлан, макро эдийн засгийн асуудлууд, төрийн санхүүгийн тогтвортой байдлын асуудлаарх хэлэлцүүлэгт Ерөнхий аудитор оролцдог.

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

- National assembly act, 1948
- National Assembly Budget Office Act, 2003
- http://korea.nabo.go.kr/eng/01_about/laws.page
- <https://www.oecd.org/gov/budgeting/Korea.pdf>
- Principles for independent fiscal institutions and case studies, OECD, 2016.
- http://obr.uk/docs/dlm_uploads/Budget-Responsibility-and-National-Audit-Act-2011.pdf
- Budget Responsibility and National Audit Act 2011
- <http://obr.uk/>
- Office for Budget Responsibility
- <http://pbo.parliament.ge/images/Charter%20for%20the%20Parliamentary%20Budget%20Office%20of%20Georgia.pdf>
- Charter of The Parliamentary Budget Office of Georgia
- <http://pbo.parliament.ge/>
- The Parliamentary Budget Office of Georgia
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf> The Constitution of Finland
- https://www.vtv.fi/files/3902/Act_on_National_Audit_Office.pdf Act on the National Audit Office
- https://www.vtv.fi/en/functions/audit_manuals National audit office of Finland
- <http://www.oecd.org/gov/budgeting/Fin34land.pdf> National Audit Office of Finland-Fiscal Police Evaluation
- <https://www.oecd.org/gov/budgeting/Sweden.pdf> Swedish Fiscal Policy Council
- <https://www.oecd.org/gov/budgeting/49778630.pdf> The Swedish Fiscal Policy Council
- <http://www.finanspolitiskaradet.se/download/18.4c1b31c91325af4dad3800020195/1377195294145/Instruktion+Engelska.pdf> - Ordinance with Instructions for the Fiscal Policy Council
- <http://www.oecd.org/gov/budgeting/designing-effective-independent-fiscal-institutions.pdf>

ЭЗХАХБ-ын Төсвийн хараат бус байгууллагуудтай холбоотой мэдээллийн сан (2017) /OECD Independent Fiscal Institutions Database/⁹³

Улсын нэр	Байгууллагын нэр	Институцийн загвар						ТХББ-ыг багуулсан эрх зүйн актын төрөл		
		Парламентын төсвийн алба /Legislative budget office/	Санхүүгийн зөвлөл /Fiscal council/	Аудитын байгууллага /Audit institution/	Хууль тогтоомжийн батлагдсан огноо	Үйл ажиллагаа явуулж эхэлсэн огноо	Шинэтгэл, чиг үүрэгт өөрчлөлт орсон огноо ³	Үндсэн хуульчилсан акт	Бие даасан хууль /Primary legislation ¹	Бусад ²
Australia	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	○	○	2011	2012	2013	○	●	○
Austria	Fiscal Advisory Council (FISK)	○	●	○	2013	1970	2002, 2013	○	●	○
	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	○	○	2012	2012		○	○	●
Belgium	High Council of Finance (HRF/CSF)	○	●	○	1936	1936	1989, 2013	○	●	○
Canada	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	○	○	2006	2008	2017	○	●	○
Denmark	Danish Economic Council	○	●	○	1962	1962	2007, 2012	○	●	○
Estonia	Fiscal Council of Estonia	○	●	○	2014	2014		○	●	○
Finland	Independent Monitoring and Evaluation of Fiscal Policy Function - National Audit Office of Finland	○	○	●	2012	2013		○	●	○
	High Council of Public Finance (HCFP)	○	○	●	2012	2013		○	●	○
France	Independent Advisory Board to the Stability Council	○	●	○	2013	2013		○	●	○
Greece	Parliamentary Budget Office	●	○	○	2010	2011	2010, 2013, 2014, 2016	○	●	○
Hungary	Fiscal Council (established 2011) ¹	○	●	○	2011	2011	2013	●	●	○
Iceland	Icelandic Fiscal Council	○	●	○	2015	2016		○	●	○
Ireland	Irish Fiscal Advisory Council (IFAC)	○	●	○	2012	2011	2013	○	●	○
Italy	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	○	○	2012	2014		●	●	○

⁹³ **Background:** 26 out of 35 OECD countries now have an Independent Fiscal Institution (independent parliamentary budget office and/or fiscal council). This database provides information on the key features of these institutions.

Data source: The information in this database draws on a first set of Case Studies of 18 OECD IFIs and as well as interviews with senior officials from OECD IFIs. In a number of OECD countries there is more than one IFI and more information on these IFIs will be added in due course.

<http://www.oecd.org/gov/budgeting/OECD-Independent-Fiscal-Institutions-Database.xlsx> **Latest update: 29 November 2017**

Korea	National Assembly Budget Office (NABO)	●	○	○	2003	2003		○	●	○
Latvia	Fiscal Discipline Council	○	●	○	2013	2014	2016	○	●	○
Luxembourg	National Council of Public Finances (CNFP)	○	●	○	2014	2014		○	●	○
Mexico	Center for Public Finance Studies (CEFP)	●	○	○	1999	1998		○	●	○
Netherlands	Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)	○	●	○	1947	1945	2013	○	●	○
Portugal	Portuguese Public Finance Council (CFP)	○	●	○	2011	2012	2014	○	●	○
Slovak Republic	Council for Budget Responsibility (CBR)	○	●	○	2011	2012		●	○	○
Slovenia	Slovenian Fiscal Council	○	●	○	2015	2017	2009, 2012, 2015	○	●	○
Spain	Independent Authority of Fiscal Responsibility (AIReF)	○	●	○	2013	2014		○	●	○
Sweden	Swedish Fiscal Policy Council (FPC)	○	●	○	2007	2007	2011	○	○	●
UK	Office for Budget Responsibility (OBR) ²	○	●	○	2011	2010		○	●	○
US	Congressional Budget Office (CBO)	●	○	○	1974	1974		○	●	○

Total countries (no.)	27	27	27
● = Yes	27	27	27
○ = No	27	27	27
⚡ = Other	0	0	0
Data not available	0	0	0
Total countries (%)	100%	100%	100%
● = Yes	100%	100%	100%
○ = No	100%	100%	100%
⚡ = Other	0%	0%	0%
Data not available	0%	0%	0%

Footnotes:

- 1 In **Hungary**, the Fiscal Council is linked to the National Assembly, which provides it with operational support.
- 2 In the **United Kingdom**, the OBR has a unique model of dual accountability to both the Government and the Parliament.
- 3 **Year of mandate change:** In **Canada**, amendments to the Parliament of Canada Act in 2017 changed the PBO's legislative mandate to include costing of election platforms. In **Latvia**, the Fiscal Discipline Council signed a MoU with the Ministry of Finance in 2016 that significantly expanded its remit in line with EU Two-Pack requirements. This gave the Council responsibility for endorsing the Ministry of Finance's macroeconomic forecasts. In **Slovenia**, a fiscal council was first established in 2009 but was dissolved in 2012 when 4 of the 7 members resigned. The reasons for the resignations included lack of government support and government unresponsiveness, as well as a swell of discord among the members. The Fiscal Rule Act, passed in 2015, re-established the fiscal council and it started operating in 2017.
- 4 In **Finland**, although the IFI function is provided for in primary legislation, the National Audit Office of Finland which it sits within is provided for in constitutional legislation. In **Hungary**, the fiscal council is provided for in constitutional legislation and also in several categories of primary legislation which each require differing majorities to pass. In **Italy**, the creation of the PBO is provided for in constitutional law and the establishment of the institution set out in primary legislation. In the **United Kingdom**, the primary legislation is accompanied by the Charter for Budget Responsibility setting out the OBR's remit, how it is to perform its duties, etc.
- 5 In **Austria**, the PBO is established by political agreement and a Statement of the Budget Committee. In **Sweden**, the IFI was established by Ordinance.

Хууль тогтоох байгууллагатай харьцах харьцаа, мэдээлэл солилцох урсгал

Улсын нэр	Байгууллагын нэр	Тайлан нийтлэх	Гол тайлангуудыг хууль тогтоох байгууллагад хүргүүлдэг	Байгууллагын удирдлага нь парламентын хэлэлцүүлэг, сонголд оролцдог ¹	Парламент нь байгууллагын удирдлагыг томилох, чөлөөлөхөд оролцдог ²
Australia	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	●	●
Austria	Fiscal Advisory Council (FISK)	●	●	●	○
	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	●	●
Belgium	High Council of Finance (HRF/CSF)	●	○	○	○
Canada	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	●	●
Denmark	Danish Economic Council	●	●	●	○
Estonia	Fiscal Council of Estonia	●	●	●	○
Finland	Independent Monitoring and Evaluation of Fiscal Policy Function - National Audit Office of Finland	●	●	●	●
France	High Council of Public Finance (HCFP)	●	●	●	●
Germany	Independent Advisory Board to the Stability Council	○	○	○	○
Greece	Parliamentary Budget Office	●	●	●	●
Hungary	Fiscal Council (established 2011)	●	●	●	●
Iceland	Icelandic Fiscal Council	●	●	●	●
Ireland	Irish Fiscal Advisory Council (IFAC)	●	●	●	●
Italy	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	●	●
Korea	National Assembly Budget Office (NABO)	●	●	●	●
Latvia	Fiscal Discipline Council	●	●	●	●
Luxembourg	National Council of Public Finances (CNFP)	●	●	●	●
Mexico	Center for Public Finance Studies (CEFP)	●	●	●	●
Netherlands	Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)	●	●	●	○
Portugal	Portuguese Public Finance Council (CFP)	●	●	●	○
Slovak Republic	Council for Budget Responsibility (CBR)	●	●	●	●
Slovenia	Slovenian Fiscal Council	●	●	●	●
Spain	Independent Authority of Fiscal Responsibility (AIReF)	●	●	●	●
Sweden	Swedish Fiscal Policy Council (FPC)	●	●	●	○
UK	Office for Budget Responsibility (OBR)	●	●	●	●
US	Congressional Budget Office (CBO)	●	●	●	●

Footnotes:

- 1 **Leadership participates in parliamentary hearings:** In **Germany**, leadership have participated in parliamentary hearings as experts but tend not to be invited in their capacity as Advisory Board members.
- 2 **Parliament role in appointments:** In **Canada**, legislative changes passed in 2017 gave the parliament a role in the PBO appointment process. The Governor in Council now appoints the PBO after consultation with the leader of every caucus and of every recognised group in the Senate and the leader of every recognised party in the House of Commons, and after approval of the appointment by resolution of the Senate and House of Commons. In **Finland**, the parliament appoints the Auditor General, but not the head of the IFI function within the National Audit Office. In **France**, the president of the High Council of Finance is a magisterial appointment, but parliament appoints members of the Council. In **Hungary**, the Fiscal Council Chairman is appointed by the President. However, the two council members are the Chair of the National Bank and the Chair of the State Audit Office and both of these positions are appointed by parliament. In **Luxembourg**, the parliament appoints two members (out of seven) of the Council, but these members must not be head of the Council.

Хараат бус байдал – 1

Улсын нэр	Байгууллагын нэр	Удирдлагын хараат бие даасан байдал						
		Удирдлагыг мерит зарчмаар томилдог ¹	Бүрэн эрхийн хугацаа				Удирдлагыг огцруулах үндэслэлийн нарийн тогтоож өгсөн ⁵	Удирдлага нь бие даан хүний нөөцөө бүрдүүлдэг ⁶
			Бүрэн эрхийн хугацааг тодорхой зааж өгсөн	Бүрэн эрхийн хугацаа ² (жилээр)	Бүрэн эрхийн хугацааг сунгаж болдог ³	Бүрэн эрхийн хугацааг сунгах тоо ⁴		
Australia	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	4	●	Once	●	●
Austria	Fiscal Advisory Council (FISK)	●	●	6	●	No limit specified	○	●
	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	5	●	No limit specified	○	●
Belgium	High Council of Finance (HRF/CSF)	●	●	5	●	No limit specified	○	○
Canada	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	7	●	Once	●	●
Denmark	Danish Economic Council	●	●	up to 6	●	No limit specified	●	●
Estonia	Fiscal Council of Estonia	●	●	5	●	No limit specified	●	○
Finland	Independent Monitoring and Evaluation of Fiscal Policy Function - National Audit Office of Finland	●	●	Permanent civil servant	n/a	n/a	●	●
France	High Council of Public Finance (HCFP)	●	●	5	●	Once	●	●
Germany	Independent Advisory Board to the Stability Council	●	●	5	●	No limit specified	○	●
Greece	Parliamentary Budget Office	●	●	5	●	Once	○	●
Hungary	Fiscal Council (established 2011)	●	●	6	●	No limit specified	●	●
Iceland	Icelandic Fiscal Council	●	●	5	●	Twice	○	n/a
Ireland	Irish Fiscal Advisory Council (IFAC)	●	●	4	●	Once	●	●
Italy	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	6	○	None	●	●
Korea	National Assembly Budget Office (NABO)	●	○	n/a	n/a	n/a	○	●
Latvia	Fiscal Discipline Council	●	●	6	●	Once	●	●
Luxembourg	National Council of Public Finances (CNFP)	●	●	4	●	No limit specified	○	●
Mexico	Center for Public Finance Studies (CEFP)	●	●	5	●	Once	●	●
Netherlands	Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)	●	●	7	●	Once	●	●
Portugal	Portuguese Public Finance Council (CFP)	●	●	7	●	Once	●	●
Slovak Republic	Council for Budget Responsibility (CBR)	●	●	7	○	None	●	●
Slovenia	Slovenian Fiscal Council	●	●	5	●	Once	●	●

Spain	Independent Authority of Fiscal Responsibility (AIReF)	●	●	6	○	None	●	●
Sweden	Swedish Fiscal Policy Council (FPC)	●	●	3	●	Once	○	●
UK	Office for Budget Responsibility (OBR)	●	●	5	●	Once	●	●
US	Congressional Budget Office (CBO)	●	●	4	●	No limit specified	●	●

Footnotes:

- Leadership appointments:** In some cases, key stakeholders are each given the opportunity to make a number of leadership appointments. In **Austria**, the federal government nominates six Council members with voting rights; the Austrian Chamber of Commerce three members and the Federal Chamber of Labour three members. In **Belgium**, the IFI section consists of 12 members. Three are experts nominated by the National Bank of Belgium, one by the Minister of Finance, one by the Minister of Budget and one is nominated jointly by the Ministers of Finance and Budget. In **Canada**, an additional requirement for the Parliamentary Budget Officer to "have demonstrated experience and expertise in federal or provincial budgeting" was added in 2017. In **Denmark**, the Economic Council can have up to 22 members, in addition to the "wise men". One of these represents the minister, who also appoints up to three further members, one each of these upon the recommendations of the Research Council, a research funding body, and the Rectors' Conference of Danish Universities. In **France**, the High Council of Finance has ten members, four Court of Auditors magistrates are appointed by the First President of the Court, five recognised experts are appointed by the Presidents of the National Assembly and the Senate, the Presidents of the National Assembly and the Senate Finance Committees and the President of the Economic, Social and Environmental Council and the last member is the director general of the National Institute of Statistics and Economic Studies. In **Germany**, five members are appointed by representing institutions - Bundesbank, Council of Economic Experts, the Joint Economic Forecast, the Social Security System and the Local County Government Organisation - two members are appointed by the federal government and two by the state government. In **Hungary**, the Chair of the Fiscal Council is appointed on the basis of merit and technical competence relating to the Fiscal Council Role. The two council members are appointed in their capacity as Chair of the National Bank and the Chair of the State Audit Office. In the **Slovak Republic**, the Council for Budget Responsibility is elected by the National Council of the Slovak Republic. The chair is elected based on a proposal by the government, one council member is based on the proposal of the President of the Slovak Republic and the other is based on a proposal by the Governor of the National Bank of Slovakia.
- Term length:** In **Canada**, the term length for the Parliamentary Budget Officer was changed from 5 years to 7 years in 2017. In **Finland**, the Auditor General is elected for a six-year renewable term. The head of the IFI function at the National Audit Office is a permanent civil servant. In **Germany**, five of the nine advisory board members have no term limit and the other four members are appointed for five years, renewable without limit. In **Iceland**, the term length for the Chair is five years, but for regular members it is three years. In **Latvia**, members are generally appointed for six years. The only exception is the three members who were nominated by at least ten Members of Parliament when the Council was established in December 2013. All subsequent appointments will be for six years. In **Mexico**, none of the past five Directors have to date served a full five-year term or been renewed. In **Portugal**, members terms are non-renewable but non-executive members are eligible for reappointment once. In **Sweden**, the chair and members are usually appointed on three year terms. In the **United Kingdom**, the Chair is appointed for a five-year term renewable once and two non-executive members are appointed for a three-year term renewable once.
- Renewable:** In **France**, the terms of the Court of Auditors magistrates are renewable once but the terms of the outside experts are non-renewable. In **Germany**, five of the nine advisory board members have no term limit and the other four members are appointed for five years, renewable without limit. In **Portugal**, the term of all members is non-renewable except for the non-executive members who are eligible for reappointment once. In **Sweden**, the chair can be in post for up to six consecutive years. Members can be in post for up to three consecutive years unless they are subsequently proposed to be chairman in which case they may be appointed for a further three years.
- Numer of times:** In **Estonia**, the leadership term is renewable but the number of times the leadership term can be renewed has not yet been decided. In **Latvia**, members can only have one successive reappointment. However, members could be reappointed again after a break.
- Criteria for dismissal:** In the case of **Austria**, the law does not explicitly regulate the removal of the Chair or any member following their appointment. In **Belgium**, the situation is not clearly defined. Strictly speaking, the decree on the HCF does not provide for the dismissal of a council member. In practice, the replacement of a member might become necessary if, for instance, he or she takes up a new position that is incompatible with work on the council. In **Canada**, the PBO originally served "during pleasure", meaning that he or she could have been removed at the discretion of the Governor in Council (essentially at the discretion of the Prime Minister) and without cause. However, legislative changes passed in 2017 increased the protections for the PBO and he/she may now only be removed "for cause" by the Governor in Council on address of the Senate and House of Commons. In **Germany**, the removal of the Chair of the Advisory Board is not regulated. In **Korea**, the Chief of the NABO has no defined criteria for dismissal but they are usually in the position for two years. In **Sweden**, the ordinance does not prescribe a particular process for the removal of the chair or any of the members prior to the expiration of their term, but formally the government could remove members.
- Control over hiring of staff:** In **Austria**, the fiscal council's staff are seconded from the Oesterreichische Nationalbank. However, FISK have discretion over who is seconded. In **Austria**, the PBO tests and shortlists candidates which are then put to a selection committee for consideration. The PBO is a member of this committee as well as two staff representatives from the Parliament and one employee representative. The committee ranks the candidates, but the final selection is taken by the Parliament President. In **Belgium**, the council's staff is provided by the Ministry of Finance and appointed by the federal Minister of Finance. In **Estonia**, the Council's staff is provided by the central bank. In **Greece**, staff are selected by the PBO but the final hiring decision is taken by Parliament. In addition, around half of the PBO's staff are appointed for a fixed term (5 years) by the PBO's leadership and the other half (permanent staff) are appointed by usual Parliamentary procedures. In **Hungary**, the Fiscal Council has control over who it hires, but staff are officially hired by the Office of the National Assembly and those employed as public servants are subject to same rules as other public servants. In **Iceland**, the Fiscal Council has not yet hired any staff and so this is not yet applicable. In **Ireland**, the budget provides the council with the flexibility to hire staff, although prior approval is needed from the government, which can be seen as a limit on its administrative independence. In **Korea**, staff above Grade V (division chiefs) are appointed and dismissed by the Speaker of the National Assembly, whereas other NABO staff are appointed and dismissed by the NABO Chief. In **Luxembourg**, the council's staff are seconded from the MoF. However, CNFP have discretion over who is seconded. In **Spain**, the AIReF President is responsible for hiring all staff. However, AIReF must follow regulations covering public sector employees, including on grades and wages. In **Sweden**, the Chair has no formal control over hiring and firing staff, this is done by the Head of the agency (appointed by Government). The Head runs the secretariat including the appointment and dismissal of staff. The staff are hired under the standard conditions that apply to Swedish Government agencies.

Хараат бус байдал – 2

Улсын нэр	Байгууллагын нэр	Үйл ажиллагааны бие даасан байдал:		Санхүүгийн хувьд бие даасан байдал:	
		Өөрийн чиг үүргийн хүрээнд ажлын төлөвлөгөөг бие даан гаргадаг ⁷	Дүн шинжилгээг өөрсдийн санаачилгаар эхлүүлдэг ⁸	Бие даасан төсөвтэй ⁹	Хэд хэдэн жилийн санхүүжилтийг олгодог /multi-annual funding commitments/ ¹⁰
Australia	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	●	●
Austria	Fiscal Advisory Council (FISK)	●	●	○	●
	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	○	○
Belgium	High Council of Finance (HRF/CSF)	●	●	○	○
Canada	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	●	○
Denmark	Danish Economic Council	●	●	○	○
Estonia	Fiscal Council of Estonia	●	●	○	○
Finland	Independent Monitoring and Evaluation of Fiscal Policy Function - National Audit Office of Finland	●	●	○	○
France	High Council of Public Finance (HCFP)	○	○	●	○
Germany	Independent Advisory Board to the Stability Council	●	●	●	●
Greece	Parliamentary Budget Office	●	●	○	○
Hungary	Fiscal Council (established 2011)	●	●	○	○
Iceland	Icelandic Fiscal Council	●	●	●	●
Ireland	Irish Fiscal Advisory Council (IFAC)	●	●	○	●
Italy	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	●	○	●
Korea	National Assembly Budget Office (NABO)	●	●	●	○
Latvia	Fiscal Discipline Council	●	●	●	○
Luxembourg	National Council of Public Finances (CNFP)	●	●	●	○
Mexico	Center for Public Finance Studies (CEFP)	●	●	○	○
Netherlands	Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)	●	●	●	○
Portugal	Portuguese Public Finance Council (CFP)	●	●	●	●
Slovak Republic	Council for Budget Responsibility (CBR)	●	●	○	●
Slovenia	Slovenian Fiscal Council	●	●	●	●
Spain	Independent Authority of Fiscal Responsibility (AIReF)	●	●	○	○
Sweden	Swedish Fiscal Policy Council (FPC)	●	●	●	○
UK	Office for Budget Responsibility (OBR)	●	●	●	●
US	Congressional Budget Office (CBO)	●	●	●	○

Footnotes:

- 7 **Work programme:** In **Australia**, the PBO sets its own work programme in consultation with the Joint Committee on Public Accounts and Audit. In **Finland**, the NAOF sets its own work programme, including the activities of the IFI function. In **Korea**, the NABO Chief presents the draft work plan to the Speaker of the National Assembly who provides comments and recommendations prior to approving it. In **Mexico**, the workplan is submitted to the Chamber of Deputies' Committee for Review.
- 8 **Work at own initiative:** In **France**, Article 21 of the organic law prohibits the HCFP from undertaking work on its own initiative beyond what is provided for in the law. In **Mexico**, the CEFP may propose undertaking research projects outside of what is outlined in its mandate, but this is subject to approval from the Committee on the CEFP.
- 9 **Separate budget line:** In **Canada**, the budget estimate for the PBO was part of the estimates for the parliament until 2017 when legislative changes introduced a separate budget line for the PBO.
- 10 **Multi-annual funding:** In **Austria**, funding comes from the central bank, which is obliged to provide it. This insulates FISK from potential funding pressures from the executive branch. In **Germany**, the German Stability Council made the commitment for continuous financial support to the Advisory Board (150,000 EUR from 2018 onwards) in a letter dated March 16 2017. In **Ireland**, funding is guaranteed under legislation and classified as "non-voted" expenditure. This type of funding stream provides multi-annual stability of funding. In **France**, the appropriations intended for the High Council are included in a special budgetary mission "Advice and control of the State", like those of the Council of State and the Court of auditors. It is a kind of guarantee that funding will not be reduced. In **Italy**, Article 19 of the law sets out the funding levels for the PBO, providing for an annual budget of up to €6 million a year. This is a permanent funding arrangement designed to give the PBO adequate stability in preparing its spending programme. In **Latvia**, the medium-term budget framework sets out the funding levels for the Fiscal Discipline Council over the next three years, although this is still subject to annual approval. In **Korea**, NABO is provided with medium-term budget projections, but expenditures are indicative, not binding ceilings. In the **Netherlands**, a multi-annual budget provides the starting point for subsequent annual draft budgets. In **Portugal**, the CFPs budget appropriation "can only be reduced in duly justified exceptional circumstances". In the **Slovak Republic**, the CPB's budget is linked to the nominal growth of the current budget of the National Bank. In **Slovenia**, the fiscal council proposes its budget appropriation for approval by parliament as part of the annual budget process. In **Spain**, Article 11 of Law 6/2013 states that AIReF will be provided with sufficient financial resources to fulfill its mandate. In the **United Kingdom**, the OBR agrees a multi-annual funding commitment with the Treasury.

Байгуулалгын төсөв, хүний нөөц

Улсын нэр	Байгууллагын нэр	Жил	Төсөв Үндэсний валютаар¹
Australia	Parliamentary Budget Office (PBO)	2017	7 million AUD
Austria	Fiscal Advisory Council (FISK)	n/a	Not disclosed
	Parliamentary Budget Office (PBO)	2017	0.9 million EUR
Belgium	High Council of Finance (HRF/CSF)	n/a	Not disclosed
Canada	Parliamentary Budget Office (PBO)	2014	2.8 million CAD
Denmark	Danish Economic Council	2014	27.4 million DKK
Estonia	Fiscal Council of Estonia	2017	0.07 million EUR
Finland	Independent Monitoring and Evaluation of Fiscal Policy Function - National Audit Office of Finland	2015	0.7 million EUR
France	High Council of Public Finance (HCFP)	2017	0.8 million EUR
Germany	Independent Advisory Board to the Stability Council	2017	0.1 million EUR
Greece	Parliamentary Budget Office	2017	0.5 million EUR
Hungary	Fiscal Council (established 2011)	2017	0.5 million EUR
Iceland	Icelandic Fiscal Council	2017	0.3 million EUR
Ireland	Irish Fiscal Advisory Council (IFAC)	2017	0.8 million EUR
Italy	Parliamentary Budget Office (PBO)	2017	6 million EUR
Korea	National Assembly Budget Office (NABO)	2017	13.1 million USD
Latvia	Fiscal Discipline Council	2017	0.19 million EUR
Luxembourg	National Council of Public Finances (CNFP)	2017	0.1 million EUR
Mexico	Center for Public Finance Studies (CEFP)	2016	51.2 million MXN
Netherlands	Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)	2011	13 million EUR
Portugal	Portuguese Public Finance Council (CFP)	2016	2.64 million EUR
Slovak Republic	Council for Budget Responsibility (CBR)	2015	1.3 million EUR
Slovenia	Slovenian Fiscal Council	2017	0.5 million EUR
Spain	Independent Authority of Fiscal Responsibility (AIReF)	2017	5.07 million EUR
Sweden	Swedish Fiscal Policy Council (FPC)	2012	8.931 million SEK
UK	Office for Budget Responsibility (OBR)	2017	2.667 million GBP
US	Congressional Budget Office (CBO)	2016	46.5 million USD

Орон тоо			
Орон тооны албан хаагчдын тоо (full-time)²	Удирдлага³	Удирдах зөвлөл⁴	Нийт
40			40
6		15	21
8			8
14	3	24	41
17			17
30	4	21	55
1.5	1	5	7.5
4			4
2.5		11	13.5
1	1	8	10
11		5	16
3	1	2	6
0	2	2	6
6		5	11
24		3	27
138			138
4		6	10
2		7	9
60			60
117			117
18		5	23
15-20		3	20.5
4		3	7
35			35
5		6	11
27	3	2	32
235			235

Footnotes:

- 1 **Resources:** In **Denmark**, the budget shown for the Economic Council covers all of the functions within its broad mandate, not just its IFI function. In anticipation of the council's new role in fiscal surveillance, it was granted an increase in funding of 4 million DKK in 2012. In **Hungary**, this figure is based on an estimate provided by the Fiscal Council. Operational costs (utilities, rent of the office in the Parliament building, etc.) are not included, as they are provided by the Office of the Parliament.
- 2 **Staff:** In **Canada**, the PBO's operational plan calls for a staff of 17, although the office has typically maintained 13 to 15 full-time staff. In **Denmark**, the staffing shown for the Economic Council cover all of the functions within its broad mandate, not just its IFI function. In **Hungary**, the Chairs of the National Bank and the State Audit Office are members of the Fiscal Council and some staff from their research teams work for the Council on a regular basis. This extra resource is not included in this staffing figure. In **Iceland**, there is one Chair and one Vice-Chair. There are also two council members and two substitute council members who undertake work for the Fiscal Council. Although there is no formal staff at present, the Ministry of Finance provides some secretariat support. In **Spain**, in addition to the 35 staff positions filled by the end of 2014, five officials from the Banco de Espana have been seconded to AIReF for one year and staff members may increase in 2015. In the **Slovak Republic**, the recruitment of 15 to 20 analysts is planned in the medium term. At the end of 2012, 8 analysts were working for the Council.
- 3 **Chairs:** In the **United Kingdom**, the OBR is led by the Budget Responsibility Committee (BRC) which comprises a Chair and two other members. The Chancellor also appoints two part-time unpaid non-executive members to form an Oversight Board with the three BRC members.
- 4 **Council/Board:** In **Denmark**, there is currently a discrepancy between the total of 22 ordinary members provided for in the law and the actual total of 21. This is due to the merger, in 2008, of two of the nominating organisations (the Confederation of Commercial Transportation and Service Industries and the Confederation of Danish Industries).

Байгууллага тус бүрийг эрх, үүрэг

Улсын нэр	Байгууллагын нэр	Чиг үүрэг						Норматив зөвлөмж гаргадаг? /provide normative advice/
		Урт хугацааны төсвийн тогтвортой байдлын шинжилгээ хийдэг	Макро эдийн засгийн, эсхүл санхүүгийн төсөөлөл боловсруулдаг ²	Төсвийн дүрэм, журамд нийцэж буй эсэхэд мониторинг хийдэг ³	Төсвийн дүн шинжилгээ хийхэд хууль тогтоох байгууллагад шууд дэмжлэг үзүүлдэг ⁴	Бодлогын зардлын тооцоо гаргадаг ⁵	Сонгуулийн амлалтын зардлын тооцоо гаргадаг ⁶	
Australia	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	○	○	●	●	●	○
Austria	Fiscal Advisory Council (FISK)	●	■	●	○	○	○	●
	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	○	○	●	●	○	●
Belgium	High Council of Finance (HRF/CSF)	●	○	●	○	○	○	●
Canada	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	□	○	●	●	●	○
Denmark	Danish Economic Council	●	□	●	○	○	○	●
Estonia	Fiscal Council of Estonia	○	○	●	○	○	○	○
Finland	Independent Monitoring and Evaluation of Fiscal Policy Function - National Audit Office of Finland	●	■	●	○	○	○	●
France	High Council of Public Finance (HCFP)	○	■	●	○	○	○	○
Germany	Independent Advisory Board to the Stability Council	○	■	●	○	○	○	●
Greece	Parliamentary Budget Office	○	■	●	●	○	○	●
Hungary	Fiscal Council (established 2011)	○	■	●	○	○	○	●
Iceland	Icelandic Fiscal Council	○	○	●	○	○	○	○
Ireland	Irish Fiscal Advisory Council (IFAC)	○	■	●	○	○	○	●
Italy	Parliamentary Budget Office (PBO)	●	■	●	●	●	○	○
Korea	National Assembly Budget Office (NABO)	●	□	○	●	●	○	○
Latvia	Fiscal Discipline Council	●	■	●	○	○	○	○
Luxembourg	National Council of Public Finances (CNFP)	●	■	●	○	○	○	○
Mexico	Center for Public Finance Studies (CEFP)	○	□	○	●	●	○	○
Netherlands	Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)	●	●	○	●	●	●	○
Portugal	Portuguese Public Finance Council (CFP)	●	■	●	○	○	○	○
Slovak Republic	Council for Budget Responsibility (CBR)	●	○	●	○	●	○	○
Slovenia	Slovenian Fiscal Council	○	○	●	○	○	○	○
Spain	Independent Authority of Fiscal Responsibility (AIReF)	●	■	●	○	○	○	●

Sweden	Swedish Fiscal Policy Council (FPC)	●	■	●	○	○	○	●
UK	Office for Budget Responsibility (OBR)	●	●	●	○	●	○	○
US	Congressional Budget Office (CBO)	●	□	○	●	●	○	○

Footnotes:

- 1 **Fiscal sustainability:** In **Iceland**, the Fiscal Council has no formal role in relation to undertaking long-term fiscal sustainability analysis but it does assess the fiscal plan against the stability principle. In **Ireland**, the Fiscal Advisory Council's mandate to provide a view on whether the fiscal stance is "conducive to prudent economic and budgetary management" could arguably allow for a certain amount of flexibility to undertake work on longer-term sustainability. In **Greece**, the PBO assesses fiscal sustainability for the next five years as part of its quarterly fiscal report. In **Hungary**, the fiscal council assesses long term fiscal sustainability as part of its opinion on the draft budget. In **Latvia**, the Fiscal Discipline Council is not mandated to produce a long-term fiscal sustainability report, but the Council is in the process of undertaking this work on a pro-active basis. In **Mexico**, the CEFPA analyse the government's short-term and medium-term projections and produce their own. Currently, neither the government nor the CEFPA produce projections that exceed five years. In **Slovenia**, one of the fiscal council's tasks is to monitor compliance with the stability programme. This includes an assessment of the medium-term objective and longer term fiscal sustainability.
- 2 **Forecasts:** In **Belgium**, the Federal Planning Bureau produces the macroeconomic forecasts. In **Iceland**, the Fiscal Council has no formal role in assessing forecasts, but it does pass comment on the reasonability of forecasts in its assessment of the fiscal plan. In **Sweden**, the Fiscal Policy Council can use the macro-fiscal forecasts prepared by another well-established independent agency, the National Institute of Economic Research.
- 3 **Fiscal rules:** In **Australia**, there are no legislated fiscal rules. However, the Charter for Budget Honesty does require each government to release fiscal strategy statements that establish a benchmark for evaluating the government's conduct of fiscal policy and identify short-term and longer-term fiscal objectives. Analysis of fiscal policy settings falls within the PBO's mandate and is being undertaken as part of the PBO's self-initiated work program. In **Canada**, there are no explicit fiscal rules in place; however nothing would preclude it from doing so if new fiscal rules were adopted. In **Denmark**, while monitoring of fiscal rules was not originally part of the mandate of the Economic Council, legislation passed in 2012 sets new requirements for the council to publish annually an assessment of sustainability of public finances and medium-term development in the structural balance, whether spending ceilings are aligned with fiscal objectives, and whether spending ceilings are being observed (ex ante and ex post). In the **Netherlands**, legislation was passed in 2013 integrating EU requirements in Dutch law and giving the role of monitoring compliance with the fiscal rules to the Council of State. The CPB does not formally monitor compliance although it does so indirectly through calculations with respect to public finances and expenditure ceilings. In the **United States**, the CBO was not given the task of monitoring fiscal rules as no such rules existed at the time that the CBO was created. However, since 1974, Congress has adopted fiscal rules for specific time periods and the CBO may analyse them. Also, the CBO analyses fiscal rules if they are part of new legislation.
- 4 **Directly support legislature:** In **Iceland**, the Fiscal Council has it in its internal rules that it should not handle individual requests from parliamentarians.
- 5 **Costing:** In **Austria**, the PBO undertakes legislative impact assessment (from both a financial and a gender perspective). In the **United Kingdom**, the OBR is not tasked with producing costings of new policies, however, it is required to scrutinise the costings of budget measures produced by Government departments. It either endorses the costings that the government publishes as reasonable central estimates, or in the event that the OBR disagrees with a government costing, it incorporates its own preferred costing in its published forecasts. In **Finland**, the National Audit Office does not have a role in ex ante costings. Related work performance audits may, however, evaluate cost assessments of government programmes.
- 6 **Policy recommendations:** In **Austria**, the PBO can only provide normative advice in relation to the Organic Budget Law. In **Finland**, the National Audit Office does not traditionally give ex ante policy recommendations, however, with its new function it is broadly expected to give forward-looking recommendations based on its assessments. In **Germany**, the Advisory Board can make recommendations in relation fiscal policy if the fiscal rule is expected to be violated. In **Ireland**, IFAC have a rare normative mandate to assess the fiscal stance. In **Greece**, the PBO provides normative advice in relation to fiscal policy and structural reforms. In **Hungary**, the fiscal council can provide normative advice on any matter it deems important. In practice it refrains from making direct fiscal recommendations and tends to present a range of options for adhering to the debt rule. In **Korea**, the 2003 NABO law does not restrict it from making policy recommendations. However, it practice NABO does not make policy recommendations. In **Portugal**, the CFP publishes opinions on the macroeconomic scenario, the stability programme, subnational finances and the reform of the budget framework law. In **Spain**, AIREF is allowed by law to include certain recommendations in its mandatory reports that are subject to the "comply or explain" principle. In the **United States**, enabling legislation for the CBO does not prevent giving policy recommendations. The choice not to give policy recommendations was made by its first Director, Alice Rivlin, who drew a distinction between policy recommendations, which the CBO would "assiduously refrain from", and technical recommendations, which would be acceptable if asked for.
- 6 **Costing election platforms:** In **Canada**, the PBOs mandate was changed in 2017 to add costing of election platforms.

ТХББ-аас гаргах тайлангийн тоо

Улсын нэр	Байгууллагын нэр	Жил бүр гаргах тайлангийн тоо (хуульд заасан) ¹	Тайлбар
Australia	Parliamentary Budget Office (PBO)	1	A post-election report on the cost of parties' election commitments within 30 days of the end of the caretaker period of a general election.
Austria	Fiscal Advisory Council (FISK)	1	An annual report on its recommendations.
	Parliamentary Budget Office (PBO)	0	
Belgium	High Council of Finance (HRF/CSF)	3	The PSBR section of the council has to prepare an annual opinion on the financing needs of governments. The second Section on "Taxation and Social Security Contributions" also has to give an annual opinion on the tax revenues collected by the federal government on behalf of local governments. In addition, a Study Group on Ageing has to publish an annual report on the budgetary and social consequences of ageing.
Canada	Parliamentary Budget Office (PBO)	0	The mandate does not make reference to specific reports or timings for reports that must be presented during the year.
Denmark	Danish Economic Council	2	An analysis of the interaction between economic performance and the environment and an annual assessment of fiscal policy objectives.
Estonia	Fiscal Council of Estonia	4	
Finland	Independent Monitoring and Evaluation of Fiscal Policy Function - National Audit Office of Finland	1	Annual parliamentary report on compliance with fiscal policy objectives.
France	High Council of Public Finance (HCFP)	3	HCFP reports in September, April and May.
Germany	Independent Advisory Board to the Stability Council	2	Twice a year must assess compliance with fiscal rule, June and December.
Greece	Parliamentary Budget Office	6	4 quarterly fiscal reports, 2 reports on the annual State Budget.
Hungary	Fiscal Council (established 2011)	4	A biannual publication on the state of national economics and a further biannual publication on the national budget (before it is submitted to the Parliament and before its final vote). Note that the first publication on the national budget is specified in legislation as optional.
Iceland	Icelandic Fiscal Council	1	Produce an assessment of the annual 5-year fiscal plan in April each year, and an extra report is published upon a new government being elected (on their fiscal strategy).
Ireland	Irish Fiscal Advisory Council (IFAC)	2	Assessments of official forecasts twice a year.
Italy	Parliamentary Budget Office (PBO)	0	The mandate specifies a number of analyses, audits and assessments that the Italian PBO should undertake, but does not identify specific reports.
Korea	National Assembly Budget Office (NABO)	0	The mandate specifies a number of functions for NABO, but does not identify specific reports.
Latvia	Fiscal Discipline Council	4	A Surveillance report analysing the draft budgetary plan, two reports on macroeconomic forecasts and one ex-post assessment report.
Luxembourg	National Council of Public Finances (CNFP)	2	Assessments of official forecasts twice a year.
Mexico	Center for Public Finance Studies (CEFP)	5	Analysis of the government's quarterly reports on the state of the economy and analysis of the report on the National Development Plan.
Netherlands	Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)	1	Annual Central Economic Plan.